

[Ministeren for handel, industri og søfart.]

Om det nu skyldes det eller eksporten i det hele taget — i hvert fald, eksporten viser særlig for søers vedkommende en stigning med deraf følgende stigning i engrospriserne. Som sagt, jeg ved ikke, hvad der er årsag til de sidste 5 øre, men de er ikke slået igennem i detailprisen; detailprisen har i de sidste 14 dage efter mine oplysninger vist et fald.

Så kommer spørgsmålet om den store prisforskel mellem København og provinsen. Jeg var ligesom det ærede medlem overordentlig forbløffet over, at der kunne være en så stor forskel, og vil gerne tilsi-ge, at vi undersøger nærmere, hvad der kan være årsag hertil. Ligeledes med hensyn til det materiale, som statistisk departement indhenter, vil jeg gerne tilsi-ge, at vi får en undersøgelse af, på hvilket grundlag disse beregninger er foretaget.

Alvilda Larsen: Jeg ved ikke, om jeg skulle opfatte den højtærede handelsministers svar på den måde, at det materiale, som er fremskaffet og benyttet ved sidste undersøgelse, kan blive stillet til vor rådighed, så vi kan se på det. Det vil jeg gerne vide. Vedrørende et andet spørgsmål, ministeren rejste, nemlig eksportprisen for flæsk til tredielande, mener jeg, at det rejser det spørgsmål, om det er rimeligt, at hjemmemarkedsprisen baseres på en gennemsnitspris for eksporten, om ikke det er mere rimeligt, at det bliver Englandsprisen, der lægges til grund, således som det har været tilfældet hidtil. Det er dog meningsløst, at forbrugerne skal betale højere priser for en bestemt slags flæsk herhjemme, fordi der sælges noget andet flæsk til tredieland. Men jeg vil som sagt gerne have at vide, om vi kan få det materiale, som den sidste undersøgelse er baseret på.

Ministeren for handel, industri og søfart (Lis Groes): Jeg vil gerne tilsi-ge det ærede medlem at få det materiale, hvorefter vi har beregnet flæskeprisen. Med hensyn til prisberegningen for flæsk, muligheden for alene at lægge Englandsprisen til grund for flæskeprisen her i landet, vil jeg gerne si-ge, at det er vel næppe tænkeligt, lige så lidt som man for industrivarer

kan si-ge, at fordi der er prisfald indenfor en gruppe, som en fabrik producerer, vil man kunne nedsætte prisen for de andre dele. Altså, vi må se på det således, at grisen er en helhed, og hvis man har en eksport til visse priser til visse lande og af andre dele af grisen til andre lande, så må det vel være ganske naturligt, da jo hele grisen skal sælges, at man lægger en samlet prisberegning til grund.

Hermed sluttede forhandlingen.

Ændringsforslag nr. 1, § 1, således ændret, ændringsforslag nr. 2 og § 2, således ændret, vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling
vedtoges uden afstemning.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Forespørgsel til økonomi- og arbejdsministeren af Viggo Starcke. („Vil økonomi- og arbejdsministeren redegøre for forhandlingerne i OEEC i Paris og for den stilling til forslaget om fremme af liberaliseringen til 100 pct., som ministeren har indtaget?“).

Forespørgeren (Viggo Starcke): Det var Mr. Marshalls tanke at gøre Marshallhjælpen afhængig af en samtidig frigørelse af handelen i Vesteuropa, og det var Paul Hoffmans politik at prøve at føre denne tanke ud i en virkelig frigørelse. Det kan ikke nægtes, at i de forløbne år er handelen blevet friere, end den har været, og liberaliseringen er skredet frem. Men der mangler endnu et meget betydeligt stykke; således mangler Danmark endnu at frigøre en fjerdedel af sin handelsimport fra de vesteuropæiske lande indenfor den europæiske samarbejdsorganisation, og Danmark mangler ca. to femtedele i sin samlede udenrigshandel, hvilket svarer til en import på 2½ milliard kr.

Når der nu ifølge dagspressen i Paris er fremsat et forslag om at føre liberaliseringen helt til tops, op til 100 pct., for Vesteuropas vedkommende, er dette forslag af den største interesse for dette høje ting og for den almindelige befolkning i Danmark, og dette

[Viggo Starcke.]

er foranledningen til, at vi har anmodet den højtærede økonomi- og arbejdsminister om at redegøre for de forhandlinger, der har været ført i OEEC om dette forslag. Såvidt jeg er underrettet, skyldes forslaget OEECs dygtige generalsekretær, Robert Marjolin, og ifølge avisreferaterne har det mødt en meget betydelig tilslutning. Den amerikanske observatør, Harold Stassen, har betegnet forslaget som meget opmuntrende; Italiens ministerpræsident, Pella, gik ind for en fuldstændig ophævelse af de kvantitative handelsrestriktioner, og i gerning har Italien vist, hvad det vil, idet det selv har liberaliseret over 99 pct. af sin import; Frankrig, der hidtil har ligget meget langt nede i sin liberalisering, har igennem sin finansminister, Edgar Faure, udtrykt sin villighed til at fremme liberaliseringen fra 8 til 20 pct., og England, der hidtil har ligget nede på en liberaliseringsprocent på 58, har gennem sin finansminister, Richard Butler, udtalt, at det gik ind for den videst mulige liberalisering, og bebudede en fremme af liberaliseringen fra 58 pct. op til 75 pct. inden dette års udgang.

Ifølge avisreferaterne fremsatte den højtærede økonomi- og arbejdsminister, Krag, en udtalelse om toldpolitik, som jeg gerne vil komplimentere den højtærede minister for. Han fremhævede der, at liberalisering som sådan omfatter både de kvantitative restriktioner, toldmurenes nedbringelse og statshandelens ophør, og at afskaffelsen af de kvantitative restriktioner kun er en side af et langt større problem indenfor handelens frigørelse. Den højtærede minister udtalte videre, at liberaliseringen har været en større succes for råvarerne og industrivarerne, end den har været for landbrugsvarerne, og såvidt jeg forstod ministeren, var det hans ønske, at handelen mellem landene kunne foregå så frit som muligt; hvis dette er rigtigt, vil jeg gerne lykønske ham til denne udtalelse.

Spørgsmålet om de 100 pct. liberalisering er af meget stor interesse, og derfor har det i visse kredse virket noget desorienterende, at den højtærede minister sluttede sin tale med følgende ord, som jeg gerne vil have lov til at citere fra dagbladet „Børsen“ for den 30. oktober:

„Man vil forstå, at Danmark, skønt frie handelsforhold har dets bevågenhed, ikke kan tiltræde forslaget, som generalsekretæren har forelagt, i dets nuværende form. Det afgørende er et lands samlede reelle beskyttelse, og der bør ved den undersøgelse, som organisationens forretningsudvalg (Steering Board) måske vil få pålagt at gennemføre, tages hensyn til, hvorledes man kan tilvejebringe en reel gensidighed på liberaliseringsområdet.“

Hvis denne udtalelse er korrekt gengivet, vil jeg gerne, om ministeren i sin redegørelse specielt vil redegøre for, hvorfor ministeren ikke kan tiltræde forslaget i dets nuværende form, og hvilke ændringer i forslaget om de 100 pct. liberalisering det er, ministeren ønsker. Da ministeren udtaler, at frie handelsforhold har Danmarks bevågenhed — et udtryk, som er i barokstil, om jeg så må sige — kan jeg ikke se andet, end at Danmark må have en stor interesse i, at handelen frigøres og så mange restriktioner som muligt fjernes. Når ministeren i sin slutningsudtalelse samtidig siger, at det afgørende er et lands samlede reelle beskyttelse, vil jeg gerne have at vide, om ministeren mener, at det er af betydning for et land at have restriktioner, at have toldrestriktioner, og jeg vil gerne spørge ham, om denne beskyttelse efter hans opfattelse er en beskyttelse for landet, eller det kun er en beskyttelse for enkelte kredse af befolkningen. Når ministeren tilsidst sætter som mål, at man skal søge at tilvejebringe en reel gensidighed på liberaliseringsområdet, er jeg forsåvidt ganske enig med ham i, at det ønskelige mål er, at der hersker lige stor frihed på alle sider af grænserne, men da jeg på socialdemokratisk hold tidligere er stødt på lignende udtalelser om reel gensidighed og ligestilling, vil jeg også gerne høre ministerens mening om dette udtryk, hvad det egentlig er, han sigter på med ordene reel gensidighed.

Hvis det forslag, som nu er forelagt dernede, har nogen mulighed for at blive gennemført i praksis indenfor en bestemt tidsfrist, kan jeg da ikke tænke mig, den højtærede minister for alvor vil modsætte sig dette forslag. For i de liberaliseringsprocenter, som mangler, ligger jo for en stor del

[Viggo Starcke.]

landbrugsvarer, hvor Danmark har en ganske særlig interesse i, at disse landbrugsvarer bliver liberaliseret, og da vi meget ønsker at forstå ministerens motiver til den afvisende holdning, han har indtaget, vil jeg tillade mig at forespørge: Vil økonomi- og arbejdsministeren redegøre for forhandlingerne i OEEC i Paris og for den stilling til forslaget om fremme af liberaliseringen til 100 pct., som ministeren har indtaget?

Økonomi- og arbejdsministeren (Krag): Det forekommer mig egentlig, at det ærede medlem hr. Viggo Starcke gennem de udtalelser, han fremsatte her, viste sig at være særdeles velorienteret om, hvad der er foregået i Paris, sådan at måske en del af den forespørgsel, det ærede medlem har rettet til mig, egentlig er overflødig, og en del af det svar, jeg kommer til at afgive, måske heller ikke var så nødvendigt. Alligevel vil jeg give dette svar fuldtud, idet det jo er uhyre rimeligt, at der for det høje folketing bliver afgivet en så fyldig beretning som muligt om, hvad der er foregået på den særdeles vigtige konference, jeg deltog i i Paris.

Inden jeg går over til selve redegørelsen, som jo vil præsentere sig bedst for de ærede medlemmer ved at blive fremsat i en vis kronologisk rækkefølge, turde jeg måske straks svare på et par af de spørgsmål, som det ærede medlem var så venlig at stille til mig i sin lille motivering her for forespørgslen.

Det ærede medlem benyttede den karakteristik, at vi fra dansk side i Paris havde indtaget en afvisende holdning overfor det forslag, som forelå. Det er en karakteristik, jeg ikke kan godkende. Vi indtog ikke nogen afvisende holdning, men sagde — således som det ærede medlem også havde forstået det — at vi ønskede visse ændringer. Så spørger det ærede medlem mig, hvad det er for ændringer, vi fra dansk side har ønsket, og det er jo slet ikke svært at svare på. Det, vi ønsker ændret, er, som jeg iøvrigt nærmere skal komme ind på i min fortsatte redegørelse, visse skævheder, som vi mener har præget liberaliseringens udvikling i Europa, skævheder, som har været til ugunst for Danmark, således at Danmark ikke har fået det udbytte og den fordel af liberaliserings-

bevægelsen og handelens frigørelse, af for søgene på at skabe et fælleseuropæisk varemarked, som andre lande har fået. Det beror på, at de liberaliseringer, man har foretaget, så ensidigt har knyttet sig til spørgsmålet om importregulering, kvantitativ importregulering, hvorimod man ikke har gjort tilsvarende stærke fremskud mod andre metoder til hindring af fri handel, der jo er nøjagtig lige så farlige, og her tænker jeg især på told, på statshandel og — med den den opfindsomhed, der præger europæiske regeringer i øjeblikket — forskellige andre former for importforhindringer. Vi er bange for og mener at have erfaring for, at nogle af de importfrigørelser, der har fundet sted, i virkeligheden kun er en slags vinduespynt, idet man nok sætter varen på friliste, men kort tid efter indfører statshandel eller indfører høj told, og hvad man nu kan finde på, sådan at handelen alligevel ikke får lov til at foregå, varerne ikke lov til at flyde frit og uhemmet på tværs af landegrænserne. Vi ønskede foretaget de ændringer, at man også skulle sætte ind overfor told, overfor statshandel, for at få handelen frigjort også på disse punkter. Når det ærede medlem forstår min tankegang, tror jeg slet ikke, han vil være uenig med mig. Det er klart, at når vi sætter så kraftigt ind, er det ikke alene, omend først og fremmest, af ideelle grunde, men så er det også, fordi dansk landbrugseksport og for en del dansk industrieksport har mødt næsten uoverstigelige vanskeligheder på disse punkter.

Det giver også svaret på det ærede medlems andet spørgsmål, hvor han gerne vil vide, hvad jeg forstår, eller hvad Danmark forstår ved reel ligestilling og gensidighed. Ja, derved forstår vi jo netop, at samme adgang, som udlandet får til at sælge sine varer på det danske marked i fri konkurrence med dansk produktion, samme adgang må vi have til at sælge vore varer på de udenlandske markeder. Jeg tror, at det standpunkt, vi her har fremført, er i fuld overensstemmelse med, hvad et flertal i dette høje ting finder er udtryk for danske interesser, og jeg ved også, at det udtrykker hvad man indenfor dansk erhvervsliv mener om disse problemer.

Ja, det var for til indledning at besvare det ærede medlem hr. Viggo Starckes mere

[Økonomi- og arbejdsministeren.]

direkte spørgsmål, og jeg skal derefter gå over til en mere omfattende redegørelse for hele sagens gang.

Det ærede medlem hr. Viggo Starcke fremhævede helt rigtigt, at ved tidligere lejligheder, hvor der er foretaget liberaliseringsfremstød i Paris, har det været Amerika, der har været den drivende kraft, og der har været en vis forbindelse mellem liberaliseringen og Marshallhjælpen, omend næppe så direkte, som det ærede medlem antydede: at det ligefrem var en betingelse for at få Marshallhjælp, at man liberaliserede; på den måde har der ikke været lagt pres på medlemmerne. Men det er rigtigt, at der har været en forbindelse, og det er rigtigt, at amerikanerne i høj grad har været initiativtagere i hele denne meget vigtige europæiske politik.

Det forslag om at føre liberaliseringen til tops, der var til behandling ved ministermødet i Paris den 29. og 30. oktober, havde en anden karakter. Dengang var det ikke Amerika, der var initiativtager, og ej heller noget andet medlemsland, men det var organisationen selv, eller rettere sagt organisationens sekretariat, der havde taget initiativet, og som gennem nogle måneder i fortsættelse af et ministermøde, der havde været afholdt i marts i år, havde arbejdet med sagen og forberedt det nye fremstød.

Motivet hertil var almindelig bekymring og uro over den økonomiske udvikling i Vesteuropa. Medens man i øjeblikket i Østeuropa kan iagttage stadige produktionsmæssige fremskridt, og medens man også i USA, i hvert fald indtil nu, stadig har kunnet notere produktionsmæssige fremskridt, så har det samme ikke været tilfældet i Vesteuropa, hvor der i det sidste års tid eller måske de sidste to år tværtimod har været tendens til stagnation, ja, endog i visse lande tendens til direkte tilbagegang. Samtidig med disse tendenser har der også været grund til at nære bekymring for den handelsmæssige udvikling.

Man har set, at Frankrig på et vist tidspunkt fuldstændig havde suspenderet liberaliseringen, og man har set England gå ned på en liberaliseringsprocent på ca. 50, foruden at dette land har en betydelig statshandel. Endvidere så man, at visse lande, som var nået meget højt op med

liberaliseringen — det ærede medlem nævnte Italien, der jo praktisk talt er oppe på 100 pct., man kunne også nævne Belgien, der er meget højt oppe — at disse to lande begyndte at give udtryk for tendenser til at gå tilbage med liberaliseringen. Det er klart, at sådanne tendenser måtte vække uro og bekymring, og OEECs fremstød for en yderligere liberalisering havde altså som formål at bevæge Frankrig og England til at sætte deres liberaliseringsprocenter i vejret og derved fjerne andre landes motiv til at gå tilbage med deres liberaliseringsprocenter.

De overvejelser, der havde fundet sted i OEECs sekretariat, havde udkrystalliseret sig i to forslag, hvoraf det klareste, også det mest rigoristiske, blev udarbejdet af generalsekretær Marjolin — som også det ærede medlem hr. Viggo Starcke nævnte. Jeg skal referere indholdet af generalsekretær Marjolins forslag, fordi det tydeligst giver udtryk for de mest vidtgående planer, der var fremme, og fordi det var det eneste forslag, vi kendte, før den danske delegation rejste fra København, og også fordi det var et forslag, som generalsekretær Marjolin selv kom til København og forhandlede igennem med os, sådan at det altså var på baggrund af dette forslag, regeringen, hovederhvervene og vareforsyningsudvalget måtte aftale de retningslinier, som den danske delegation skulle følge under forhandlingerne i Paris.

Marjolins forslag gik kort og godt ud på, at ministermødet skulle vedtage, at den fuldstændige liberalisering skulle træde i kraft på en nærmere bestemt dato, f. eks. 1. april næste år. Der skulle kun være to betingelser for denne ikrafttræden. Den ene skulle være, at man skulle have vished for, at den europæiske betalingsunion blev forlænget udover sin nuværende udløbsdato, som er den 30. juni næste år, den anden skulle være, at Frankrig og England nåede op på mindst 75 pct. liberalisering.

Til disse regler, der jo er ret hårde og ret bestemte, var der knyttet en lidt formildende tilføjelse, idet det var hensigten, at der mellem deltagerlandene skulle indgås en gentlemanoverenskomst, hvorefter visse midlertidige undtagelser kunne tillades i en overgangsperiode, men det var generalsekretærens hensigt, at disse und-

[Økonomi- og arbejdsministeren.]

tagelsesbestemmelser, der skulle lette gennemførelsen af forslaget, ikke måtte være særlig vidtgående, de måtte ikke omfatte mere end 5 eller 10 pct. af den samlede handel og skulle kun være gyldige i en periode på $\frac{1}{2}$ —1 år. I denne prøveperiode på $\frac{1}{2}$ —1 år skulle man så forsøge at løse forskellige andre problemer. Man skulle bl. a. gennem forhandlinger søge at opnå en yderligere liberalisering for landbrugsprodukter, man kunne måske også drøfte toldproblemer, og man skulle benytte tiden til at aftale nye og strammere regler med hensyn til mulighederne for at gå tilbage med liberaliseringen; derefter skulle man, når det halve eller hele år var gået, påny mødes i Paris og dér se, om hele eksperimentet havde været en succes eller en fiasko, og hvis man fandt, det ikke havde været tilstrækkelig vellykket, skulle det falde bort, og man skulle vende tilbage til de nugældende regler.

Ved siden af dette forslag forelå et andet, udarbejdet af OEECs handelskomité, et forslag, der var betydelig mindre rigoristisk, gav langt mere vidtgående muligheder for lempelser, og som måske var nok så realistisk i hele sit oplæg.

Fra regeringens side besluttede vi os til efter samråd med hovederhvervsorganisationerne og vareforsyningsudvalget at tage det standpunkt, at vi som et lille land med en stærkt specialiseret produktion og en stor udenrigshandel måtte være positivt interesseret i større frihandel, og at vi derfor skulle støtte tankerne i den retning. Samtidig var det imidlertid klart, at vi skulle benytte lejligheden til at påpege de ensidigheder og skævheder i den hidtidige form for handelens frigørelse, som havde virket til ugunst for vort land. Det er de ensidigheder og skævheder, jeg ganske kort omtalte i indledningen til min redegørelse, da jeg svarede på det ærede medlems direkte spørgsmål, og jeg behøver derfor kun at berøre dem ganske skematisk her.

Vi skulle pege på den statshandel, der ikke er berørt af liberaliseringen, den handel, som udgør 10—15 pct. af den samlede vesteuropæiske samhandel, og som fortrinsvis omfatter landbrugsprodukter.

Vi skulle endvidere pege på, som jeg allerede har berørt, at en del af den gennemførte liberalisering i virkeligheden kun er en slags vinduespynt, idet man gør den illusorisk ved høje todsatser eller andre former for importforhindringer. Som eksempel skulle vi specielt pege på Tyskland. Tyskland har formelt overfor Danmark en liberaliseringsprocent på 91, hvilket tilsyneladende er ganske tilfredsstillende, men virkeligheden ser bare helt anderledes ud. Det faktiske forhold er nemlig, at den vigtigste del af Danmarks fødevarereksport til Tyskland, herunder så betydningsfulde varer som kød og smør, ikke kan afsættes frit på det tyske marked på grund af statshandel og høje todsatser. Ligeledes kunne det påpeges, at England fornylig ved en konference i den internationale organisation for toldnedsættelser, GATT, har ønsket og også opnået en undtagelse fra visse af denne organisations almindelige regler, hvorved det bliver muligt for England at forhøje sin beskyttelsestold på visse områder, hvad der også kan komme til at berøre varer, som Danmark eksporterer til Storbritannien.

Vort mål var med andre ord på mødet ikke at støtte bestræbelserne for friere handel, men at fremhæve kravet om en virkelig gensidighed i frigørelsen og søge at opnå forbedringer især med hensyn til landbrugsprodukternes frigørelse, så der også for disse varers vedkommende kunne opnås et i højere grad fælles europæisk marked, samt at kæmpe imod de toldskranker, der er så generende ikke alene for dansk landbrugseksport, men også for industrieksporten, og som stiller dansk industri overfor ulige konkurrencevilkår.

Herudover har vi måttet berøre flere spørgsmål, som har været berørt så ofte før, men desværre stadig er aktuelle, f. eks.

[Økonomi- og arbejdsministeren.]

dobbeltpriserne, hvorved visse lande eller visse sammenslutninger af lande i deres prispolitik diskriminerer andre lande, f. eks. på den måde, at Danmark for visse råvarer må betale en højere pris, end disse landes egen eksportindustri må betale. Ligeledes måtte vi i forbindelse med spørgsmålet om betalingsunionen gå imod eventuelle tendenser til at stramme dennes kreditbetingelser, således at de lande, der står i underskud overfor den europæiske betalingsunion, kunne blive forpligtet til at betale højere dollarkvoter.

Endelig ønskede vi at fremhæve, at fri handel trives bedst i et klima af voksende produktion. Hvis alle lande udvider deres produktion omtrent i samme takt, bliver mulighederne for ligevægt på handels- og betalingsbalancer større, hvorimod vi i tilfælde af økonomiske tilbageslag så ofte har erfaret, at vanskelighederne ved at fastholde den frie handel eller ved at udvide den bliver større.

Det var den baggrund, hvorpå den danske delegation rejste ned til mødet.

Selve mødets forløb blev på afgørende måde præget af den første tale, der blev holdt af den fungerende præsident, den britiske finansminister, Butler. Senere blev denne tale efterfulgt af en tale af den franske finansminister, monsieur Faure. Da disse to taler var holdt, var mødets linie faktisk afstukket, og de muligheder, konferencen indebar, var klart og tydeligt begrænset. Det var på baggrund af disse to taler, det danske indlæg endegyldigt måtte formuleres, så vi fik mulighed for at påvirke de beslutninger, der skulle tages, så meget eller så lidt, som et lille land nu har mulighed for at påvirke beslutningerne ved en international konference, efter at de større magter har lagt deres linie fast.

Lad mig forsøge kort at give et indtryk af linien i finansminister Butlers indlæg. Butler gjorde rede for, hvor langt England kunne strække sig i forhold til de forslag, der lå på bordet. Fra britisk side var man enig i nødvendigheden af at opnå en større gensidighed i liberaliseringen, men det fremhævedes, at man ikke mente, at det for tiden var muligt at opnå fuldstændig gensidighed, da landenes betalingsbalance-situation havde udviklet sig så forskelligt,

hvilket den britiske finansminister unægtelig havde ret i. Forsåvidt angik den videre liberalisering, ville det være hensigtsmæssigt, før der blev fastsat en bestemt dato for gennemførelse af 100 pct.s liberalisering, stadig efter finansminister Butlers mening, at gennemføre en undersøgelse af de kvantitative importrestriktioner, som måtte forventes opretholdt af andre grunde end betalingsbalancevanskeligheder i de forskellige lande, for derigennem at tilvejebringe et materiale, der gav det fornødne overblik over mulighederne for i praksis at komme videre frem. I lys af en sådan undersøgelse, som Butler altså foreslog foretaget, måtte ministerrådet så på sit næste møde, i foråret 1954, træffe beslutning om, hvilke videre foranstaltninger man ville foretage.

Derefter gjorde den britiske finansminister rede for, hvilke skridt Storbritannien ville tage, og her gav han, som det ærede medlem hr. Viggo Starcke allerede har refereret, tilsagn om, at man inden udgangen af dette år ville gennemføre 75 pct.s liberalisering, og med en kompliment til Uniscansarbejdet udtalte den britiske finansminister yderligere, at man ville sætte turisttildelingen op fra 40 til 50 pund sterling fra 1. november.

Allerede efter dette britiske indlæg, det første i debatten, var det klart, at ministermødet ikke ville resultere i en beslutning om 100 pct.s liberalisering, men at man ville nøjes med efter de forslag, den britiske finansminister havde stillet, at udtale mere alment, at det var organisationens mål at videreføre liberaliseringen og søge at tilvejebringe større gensidighed. Det stod også klart, at hvor langt man ville komme, ikke alene ville afhænge af de tilbud, den britiske finansminister havde fremsat, men også af, hvor langt Frankrig ville strække sig.

Der var derfor betydelig opmærksomhed om den tale, den franske finansminister, Edgar Faure, holdt, og man var spændt på at høre, hvilket bidrag han nu ville give. Det bidrag, han kom med, var ikke altfor opmuntrende. Han lovede, at Frankrig ville udvide sin liberalisering fra 8 til 20 pct. Det er naturligvis et fremskridt, men jeg tror, at de ærede medlemmer vil forstå, at om det er 8 pct. eller 20 pct., er ikke så forfærdelig afgørende for udenrigshandelens

[Økonomi- og arbejdsministeren.]

rent faktiske forløb. Men den franske finansminister stillede yderligere i udsigt, at hans regering ville arbejde videre med sagen og måske i nær fremtid kunne komme med yderligere liberaliseringsfremskridt. Det fremgik af hans tale, at den franske økonomi stadig er meget hårdt belastet, og at Frankrig har et ganske betydeligt underskud overfor den europæiske betalingsunion, sådan at Frankrigs muligheder for at liberalisere indtil videre vil være meget begrænsede.

På baggrund af det, vi nu vidste om Englands og Frankrigs holdning, fremførte jeg så på den danske delegations vegne mit indlæg, hvis hovedpunkter jeg allerede har refereret. Derefter fortsatte forhandlingerne, og den vedtagelse, der blev resultatet af dem, vil være kendt fra pressen. Jeg skal alligevel gengive dens hovedbestemmelser nogenlunde kort.

Det fastsloges, at følgende fire forudsætninger skulle være opfyldt, før man kunne gøre yderligere liberaliseringsfremskridt:

Den første forudsætning var, at der måtte være tilvejebragt et europæisk eller et andet multilateralt betalingssystem udover den 1. juli 1954, hvor den nuværende EPU-overenskomst udløber. Heri ligger formentlig, at man kan regne med, at enten forlænges den europæiske betalingsunion, eller noget tilsvarende, f. eks. i forbindelse med de konvertibilitetsplaner, som både England og Tyskland nærer, bliver gennemført. Der ligger deri ikke, at vi kan regne med, at den europæiske betalingsunion bliver forlænget uændret.

For det andet er forudsætningen den, at ulighederne i liberaliseringen mellem landene må formindskes.

For det tredje den, at specielt Frankrig må opfylde sine liberaliseringsforpligtelser fuldtud, d. v. s. gennemføre 75 pct.s liberalisering.

For det fjerde må der ske visse ændringer i reglerne, sådan at betingelserne for, at man kan gå baglæns med liberaliseringen, bliver skærpet.

Det blev derefter aftalt, at man skulle afholde et nyt ministerrådsmøde inden den 1. april 1954, formentlig i slutningen af marts. Inden det møde, og såvidt muligt allerede inden 1. december, skal alle med-

lemslandene til organisationen indlevere lister over de varer, der endnu ikke er liberaliseret. Disse lister vil en komité under organisationen så underkaste en behandling med henblik på at finde ud af, hvorledes man kan bære sig ad med at få netop disse varer liberaliseret, hvorledes man kan skaffe muligheder tilveje for en yderligere frigørelse af handelen. For at kunne undersøge dette til bunds kan organisationen ikke alene forhandle med det enkelte medlemsland, men organisationen kan yderligere arrangere forhandlinger mellem medlemslandene indbyrdes. Det vil f. eks. sige, at organisationen kan arrangere et møde mellem Danmark og et land, på hvis marked vi har vanskeligt ved at sælge vore landbrugsvarer. Organisationen kan også, hvis det skønnes hensigtsmæssigt, arrangere møder mellem tre eller fire lande.

Der skal altså foretages en række forhandlinger i de kommende måneder, hvorigennem et resultat skal frembringes, på basis af hvilket ministerrådsmødet til marts skal tage sin beslutning om, hvilke yderligere liberaliseringer der kan finde sted. Det siges udtrykkeligt i overensstemmelse med et fra dansk side fremsat forslag, at organisationen ved bedømmelsen af landenes „negative lister“, og når den fremsætter sine forslag, skal tage hensyn til andre hindringer for en udvidelse af den europæiske handel end de kvantitative restriktioner.

Denne bestemmelse tager ikke mindst sigte på de restriktioner, herunder told og statshandel, som hindrer den frie handel med landbrugsvarer, og under forhandlingerne om formuleringen af denne bestemmelse var der enighed om, at det måtte betragtes som et hovedpunkt under det fremtidige arbejde at tilvejebringe fremskridt på dette område.

Når ministerrådsmødet træder sammen, formentlig i slutningen af marts 1954, vil det få forelagt resultatet af det arbejde, der nu vil blive udført efter de retningslinier, jeg her har søgt at skitsere, og man vil endvidere få meddelelse om, hvorvidt Frankrig har opfyldt sin del af betingelserne og altså er nået op på de 75 pct. Endelig skal der foreligge forslag om, hvorledes den europæiske betalingsunion skal forlænges efter 1. juli 1954.

[Økonomi- og arbejdsministeren.]

Det, jeg her har redegjort for, skulle nogenlunde give gangen i forhandlingerne og give de resultater, man nåede til med hensyn til handelens frigørelse.

Udover beslutningerne herom blev der yderligere truffet, jeg tror 6 eller 7 andre beslutninger. Jeg tror ikke, jeg behøver at tage det høje tings tid med at redegøre for, hvad disse andre beslutninger gik ud på, men jeg kan lige give nøgleordene for, hvad de væsentligst drejede sig om. Man vedtog f. eks., at organisationen skal udarbejde en europæisk vareliste, d. v. s. en liste over varer, som man anbefaler medlemslandenes regeringer i særlig grad at lægge vægt på i disse regeringers bestræbelser for at nedsætte deres toldniveau. Man vedtog endvidere en beslutning om, at det skulle undersøges, om man kunne komme kunstige foranstaltninger til fremme af eksporten til livs. Det, man her tænker på, er ikke i første række dollarpræmieringsordningen, som jo ikke i den grad er et mellemeuropæisk problem. Det er snarere andre diskriminationsordninger, der stiller de europæiske lande uens med hensyn til råvarepriserne.

Man vedtog endvidere en beslutning om liberalisering af betalingsbalancens usynlige poster. Det er helt rimeligt, at de skal liberaliseres i takt med den egentlige varehandel. Endelig vedtog man nogle beslutninger om mulighederne for at skabe et fælles-europæisk arbejdsmarked. Man havde her fra skandinavisk, fra svensk, side lejlighed til at fortælle om det arbejde, der allerede er gjort for at skabe et frit skandinavisk arbejdsmarked; her er vi jo langt videre fremme end det øvrige Europa.

Ja, den redegørelse, jeg her har givet, var måske lidt bredere end strengt nødvendigt for at besvare det ærede medlems forespørgsel, men jeg har ment, at det bedste ville være at give et almindeligt billede af forhandlingens forudsætninger, forhandlingens forløb og forhandlingens resultater, og jeg håber, at jeg hermed har tilfredsstillet det ærede medlem.

Forespørgeren (*Viggo Starcke*): Det var i høj grad af interesse at høre den højtærede økonomi- og arbejdsministers redegørelse, og jeg takker ministeren, fordi han har

gjort den så udførlig og så bred, hvorved den er blevet meget værdifuld.

Den højtærede økonomi- og arbejdsminister var så venlig at sige, at jeg var vel orienteret; det er mere en kompliment til aviserne end til mig; for jeg havde væsentligt min viden fra aviserne. Avisreferater er ofte fortrinlige, men ikke altid. I „Børsen“ plejer de at være særlig gode, og det var der, jeg havde min kilde.

Jeg er glad for, at den højtærede minister kunne dokumentere, at han på regeringens vegne ikke har indtaget en afvisende holdning, men det havde jeg heller ikke beskyldt den højtærede økonomi- og arbejdsminister for. Jeg havde blot bedt om oplysning om, hvad der foranledigede, at ministeren ikke kunne støtte et forslag om 100 pct.s liberalisering, og jeg forstår godt den højtærede ministers betænkkeligheder. For det er jo rigtigt, som ministeren siger, at der er adskillige andre hindringer for handelen end de kvantitative restriktioner. Ministeren nævnte selv tolden og statshandelen. Der er dobbeltpriserne, bilateralismen, stats-subsidierne o. s. v. Men hver af disse hindringer er en hindring for sig, og hvis man kan slippe af med disse hindringer, uden at der kommer noget andet i stedet, er det en fordel.

Den højtærede minister sagde, at de andre hindringer som f. eks. tolden var nøjagtigt lige så farlige som de kvantitative restriktioner. Det tror jeg ikke han har ret i, for de kvantitative restriktioner er absolut uoverstigelige hindringer, men toldskrankerne er, selvom de er generende, ikke uoverstigelige, og derfor skal man benytte enhver lejlighed til at komme af med de kvantitative restriktioner. For at bruge et billede: en landegrænse er beskyttet både med mure som toldmure, med pigtråd som restriktioner og med tankfælder som dobbeltpriser og andre ting. Hvis man kan komme af med pigtråden, er det dog en fordel, for så har man kun murene og tankfælderne at tage sig i agt for.

Se, så længe man har den indstilling, at en frigørelse af ens eget lands handel er et offer, så længe vil man gå tøvende til disse frigørelses-handlinger og til de internationale forhandlinger derom. Først når man bliver klar over det, som alverdens

[Viggo Starcke.]

videnskab forlængst har fastslået, at enhver hindring af den frie handel først og fremmest skader en selv, selvom den også skader andre, vil der være et motiv til at føre en dristigere handelspolitik. Told skader andre lande, men told skader endnu mere ens eget land, og hvis et andet land skader sig selv meget med told eller restriktioner og derved tilføjer andre lande en ringe skade, vil det være en urigtig og tåbelig politik at tilføje sig selv en stor skade ved at gøre noget lignende, hvorved man tilføjer de andre, som har irriteret en, en ringe skade. Det er en dårlig forretning.

I 1949 rejste den højtærede handelsminister også til Paris — ja, undskyld, jeg kom vist til at sige handelsminister, det er en gammel vane, men dengang var ministeren handelsminister. Han rejste til Paris dengang, da der var spørgsmål fremme om at føre liberaliseringen op til 50 pct.; dengang gjorde den højtærede minister også stærke reservationer gældende. I fjor, da der var tale om at føre liberaliseringen op til 75 pct., blev der også rejst indvendinger derimod her i salen af den nuværende højtærede udenrigsminister, hr. H. C. Hansen, og nu, da der virkelig for alvor sysles med planer om at føre liberaliseringen op til 100 pct., synes jeg, det er en håbløs idé, hvis Danmark vil prøve at modvirke en sådan udvikling. Jeg synes, det vil være den naturligste politik, hvis Danmark søger at fremme liberaliseringen mest muligt. Jeg er klar over, at det er begrænset, hvad Danmark kan opnå i de internationale forhandlinger, men på den anden side understreger jeg, at Danmark har ret til at afvikle sine egne restriktioner og frigøre sin egen import. Restriktioner giver altid højere varepriser, hvorved arbejderne får en lavere realløn. De giver alle sunde virksomheder, både eksportvirksomheder og virksomheder, der arbejder for hjemmemarkedet, et højere omkostningsniveau, og derved bliver disse virksomheders konkurrenceevne nedsat. Endelig har restriktionerne haft en temmelig skadelig virkning på beslutsomheden, vågenheden og ansvarsbevidstheden indenfor erhvervslivet, og den værste anklage, man kan rejse mod dem, er, at de har ødelagt den frie markedsökonomi, som Europa

havde lige til for et par og tyve år siden, og som var et vidunderlig fint fungerende instrument, der i dag står som et fjernt ideal.

Den bundne liste har også en anden meget farlig virkning. I trustkommissionens betænkning nr. 3 om konkurrencebegrænsning og monopol står der på side 70 et lille stykke, som er af stor interesse, om prisaftalerne og konkurrencebegrænsningerne på prisområdet. Såvidt jeg erindrer, havde Danmark, før vi gik ind i planøkonomien, mellem 20 og 30 registrerede prisaftaler. I dag er tallet steget til over 1000. I trustkommissionens betænkning, som jeg gerne vil have lov at citere, står der:

„Som et af midlerne til at skabe øget konkurrence blev under punkt I i afsnit 46 nævnt nedsættelse af toldsatserne eller lempelse af importrestriktionerne. I denne forbindelse skal nævnes, at de fleste af de varer, for hvilke der er anmeldt konkurrencebegrænsninger til pris-kontrolrådet, og for hvis vedkommende der i øjeblikket er iværksat prisregulering, for tiden (juni 1953) er på importreguleringens bundne liste. Når man ser bort fra de tilfælde, hvor konkurrencebegrænsningerne er anmeldt af importører, og betragter danske producenters anmeldelser, er varerne alt overvejende på denne liste.“

Det er en ganske interessant oplysning, at den bundne handel ligefrem er en af hovedårsagerne til prisaftalerne, som rider det danske erhvervsliv, og hvis det er rigtigt, har man, når man ønsker at bekæmpe prisaftalerne, et næsten sikkert virkende våben ved at føre varerne fra den bundne liste over på den fri liste.

Ligesom told er generende, er restriktioner det også. Jeg nævnte før, at restriktionerne er uoverstigelige hindringer. For en måneds tid siden talte den store schweiziske økonom professor Röpke i erhvervenes oplysningsråd. Han understregede meget stærkt, at restriktionerne er uigennemtrængelige, men at toldbarriererne er relativt harmløse, fordi de kan overstiges. Danmark har en ret høj levefod sammenlignet med andre europæiske lande, og samtidig har Danmark de laveste toldsatser, ikke blot i Europa, men vistnok i hele verden. Jeg mener, at man deraf kan drage den

[Viggo Starcke.]

slutning, at lave toldsatsler altså ikke er nogen ulykke, at de ikke skader, men tværtimod måske er en af grundene til, at vi kan have den høje levedod. Alle steder i verden, hvor man har høje toldsatsler, bliver varerne dyrere, priserne højere og arbejdernes realløn ringere. Hvis man forhøjer toldsatslerne i et land, hvorved arbejderne får en ringere realløn, og man så vil hæve arbejdernes lønninger ved løntilskud, kan man ikke undgå, at produktionen bliver dyrere og konkurrenceevnen udadtil ringere, og da man samtidig gennem toldforhøjelserne får prisstigning med inflatorisk virkning, falder pengenes værdi, efterhånden som inflationen trænger igennem, hvorved toldens skadelige virkning udlignes. Det er ikke noget, jeg har fundet på, det er også noget, der anerkendes af toldbeskyttelsesvenlige kredse. I fjor udtalte det danske industriråds kontorchef, cand. polit. Jørgen Jensen, hvad jeg gerne vil have lov at citere her:

„Ved enhver kronenedskrivning gør man importvarerne dyrere til støtte for den hjemlige produktion. Dette kan altså accepteres af politikerne, men told, der tilsigter akkurat det samme, vil man ikke tale om.“

I denne ærlige og oprigtige udtalelse er toldens prisforhøjende og inflationsskabende virkning fremstillet så klart, at det kan forstås af enhver. Derfor mener jeg, at det vil være en rigtig og klog politik af regeringen både at arbejde for, at andre lande nedbryder deres restriktioner og nedsætter deres told, og at arbejde for, at vi gør det selv. Der er jo det ved det, at toldbeskyttelse er aldrig en fordel for et land; det er altid kun en fordel for en bestemt lille gruppe, som ejer aktierne eller interesserne i industrien, og når en sådan gruppe får en fordel derved, at den gennem toldbeskyttelse kan tage højere priser for de varer, man fremstiller, så giver det sig udslag i stigende aktiekurser, og disse aktier sælges, fordelen kapitaliseres og sælges, men skal stadigvæk forrentes, således at den nye besidder af aktierne nu i virkeligheden ikke længere har nogen toldbeskyttelse, og deraf kommer det stadig stigende krav om at få mere.

Der findes i øjeblikket rundt omkring i

verden adskillige lyspunkter. Der er f. eks. Canada. Der stod i forrige måned en artikel i „The London Free Press“, skrevet af Canadas handelsminister, C. D. Howe, hvori han skildrer Canadas rivende fremgang, og han understreger, at Canadas fremgang væsentligt skyldes tre ting: for det første, at Canada har gjort sin økonomi uafhængig af bureaukратиets kontrol, at man ikke har nogen inflation, ikke har nogen valutakontrol, men en fri konvertibilitet af mønten. Den anden forklaring, siger Howe, går ud på, at Canada har ført en sund penge- og kreditpolitik, som dermed har fået fremmed kapital til at strømme ind i landet til anbringelse, fordi man har tillid til Canadas finansielle hæderlighed. Den tredje forklaring, siger Howe, ligger i dette, at Canada efter krigen måtte vælge mellem at føre en frygtsom handelspolitik eller en dristig handelspolitik, og Howe siger, at frygtsomheden giver sig udtryk i angsten for konkurrence og i bestræbelserne for beskyttelse af bestående markeder. Men dristigheden og beslutsomheden giver sig udtryk i tilliden til, at man tør møde konkurrencen fra andre, og i villigheden til at handle med andre lande i den frie verden. Og Howe siger videre, at Canada nedbrød sine handelsbarrierer, og den dristige politik betalte en fin dividende. Han summerer det op og siger, at Canadas 15 millioner indbyggere i dag er bedre forberedt end noget andet land i verden til at udnytte alle chancer og møde modgang.

For et par dage siden stod der i dagbladet „Politiken“ — det var for den 10. november — en artikel, som refererer en udtalelse fra senatets og repræsentanternes hus' fælleskomité for økonomi i De Forenede Stater, og som overskrift til „Politiken“'s artikel stod der: „Europa har ikke begreb om fri konkurrence“. Jeg tillader mig et kort citat fra senatets komité's betænkning, som erklærer,

„at Vesteuropa har ikke begreb om den frie konkurrences princip, sådan som det kendes i USA.“

Og derefter nævnes en lang række af alle disse mærkelige ting, som man har i Europa: restriktioner, kontrol, bevillinger og alle disse mærkelige ting, som er forklaringen på, at Europa med sin dygtige befolkning, med sit høje kulturelle stude, med sine store

[Viggo Starcke.]

naturressourcer økonomisk set ligger så langt nede i forhold til De Forenede Stater.

Under åbningsdebatten havde jeg lejlighed til at omtale de opmuntrende erfaringer, som Tyskland har haft af sin liberaliseringspolitik, der har været knyttet sammen med en stabil pengepolitik. Hvis man ser på liberaliseringsprocenterne, som de ligger i Europa, så er det jo rigtigt, som den højtærede handelsminister sagde, at Frankrig indtil nu har suspenderet praktisk talt al liberalisering, og at Storbritannien indtil nu har ligget nede på 58 pct. og Danmark og Norge på ca. 75 pct.; men ellers ligger praktisk talt alle de andre lande på ca. 90 pct. Det gælder Belgien, Luxembourg og Vesttyskland, Holland, Portugal, Sverige og Schweiz, medens Italien og Grækenland ligger oppe på praktisk talt 100 pct. Når man nu ser, at et af de lande, der ligger med den laveste liberaliseringsprocent, nemlig Frankrig, samtidig hører til dem, der har det elendigst, at Frankrig har en inflatorisk pengepolitik med underskud på budgetter og balancer, så taler dette ikke til fordel for restriktionerne, for Frankrig er ikke blevet frelst af sine mange restriktioner. Det samme gælder England, der har forladt sin gamle frihandelspolitik og efter krigen, særlig under sin arbejderregering, er gået fra den ene finansielle krise til den anden. Frankrig og England, der stod som sejrherre i den sidste krig, har overført sig Tyskland, der har liberaliseret 91 pct., og Italien, der har liberaliseret over 99 pct., og begge disse lande, der var knuste fjendelande, har genrejst sig. Selvom det ikke er den eneste forklaring, synes jeg, det i høj grad må samle en regerings opmærksomhed, når man i praksis ser, at et par knuste, slagte lande i løbet af få år rejser sig. Tyskland har f. eks. i løbet af 4 år hævet arbejdernes realløn 52 pct., så at den i dag ligger 20 pct. højere, end den gjorde før krigen. Alle disse erfaringer mener jeg bør stimulere den danske regering til at føre liberaliseringen frem.

Den højtærede minister nævnte netop Tyskland og sagde, at når Tyskland har liberaliseret 91 pct. overfor Danmark, er det tildels en slags vinduespynt, fordi Tyskland har høj told og har en hel del, særlig af vore landbrugsvarer, på bunden

liste. Det gælder smør, flæsk og slagtekvæg; men såvidt jeg er underrettet, ligger dog 30—40 pct. på friliste og kun en meget ringe del, såvidt jeg ved, under statshandel. Og nu har Tyskland netop i øjeblikket en økonomiminister, dr. Ludwig Erhard, som i forrige måned, den 5. oktober, overfor det amerikanske blad „News Week“ udtalte, at hans økonomiske mål var dette, at staten bør under intet som helst påskud drive forretning. Han vil have staten ud af erhvervslivet, og han udtalte, at han er modstander af enhver form for priskontrol. Dr. Erhard sagde, at han i bund og grund er tilhænger af at ophæve enhver form for beskyttelsestold. Angående det vigtige spørgsmål om konvertibilitet sagde han, at fri konvertibilitet er hans første og vigtigste mål, og med konvertibilitet mente han både mæntmæssig og handelspolitisk handlefrihed. Og Erhard tilføjede, at konvertibilitet forudsætter ikke økonomisk velstand eller magt.

Det vil sige, at Danmark nu står overfor et helt andet Tyskland end det, vi tidligere har kendt, og som jo har været grebet af statssocialistiske, planøkonomiske og despotiske tanker. Tyskland har virkelig i øjeblikket en økonomiminister, som ganske vist ikke er enerådende dernede, men som har et rent liberalt mål; han fører i praksis en sådan politik, og denne praktisk gennemførte politik har haft de mest strålende resultater i henseende til Tysklands genrejsning.

Såvidt jeg ved, beløber Danmarks samlede landbrugseksport sig i dette år, fra januar til september, til ca. 3 milliarder kroner, og af denne eksport går lidt over halvdelen til England under statshandel, idet smør, bacon og æg i øjeblikket befinder sig under statshandel. Men handelen med ost er frigivet, og i øjeblikket er der planer om i meget nær fremtid at frigive den engelske import af landbrugsvarer, særlig smør, så jeg kan ikke se andet, end at Danmark her har store chancer. Og når Danmark er et land, der selv ønsker at få sine landbrugsvarer ind på andre markeder, selv ønsker, at andre lande skal afvikle deres restriktioner og nedsætte deres told overfor dansk landbrugseksport, vil det så ikke være en klog realpolitik, hvis Danmark begynder selv? Danmark har i øjeblikket importen af landbrugsvarer fra andre

[Viggo Starcke.]

lande på bunden liste — såvidt jeg har fået oplyst — og jeg vil gerne spørge den højtærede minister, om det er rigtigt, og hvorfor man skønner, at det er nødvendigt, at et landbrugsvareproducerende land som Danmark skal beskytte sig ved at holde smør-, flæske- og ægproduktionen fra andre lande ude ved at holde disse varer på bunden liste. Hvis Danmark afskaffer disse restriktioner selv, vil det øjeblikkelig virke som en storslået gestus, der ganske vist væsentligt vil være symbolsk, men alligevel vil være betydningsfuld og stille Danmark i en gunstigere forhandlingssituation overfor de andre lande.

Det er altid godt at begynde og ende med den lille tabel, og derfor vil jeg slutte med at sige, at jeg synes, man altid skal erindre, hvor Danmarks virkelige interesse ligger i udenrigshandelen, idet jeg ønsker at slå fast, at den ligger i importen, fordi Danmark er et land, som fra naturens hånd mangler metaller, brændselsstoffer, kolonialvarer, bomuld og gummi, ligesom der findes en lang række af maskiner og redskaber, som vi ikke er i stand til at fremstille selv. Danmarks interesse i handelen ligger i at få så mange som muligt af de varer, vi har brug for, og derfor bør vi ikke lægge vor egen import hindringer i vejen. Eksporten er noget sekundært. Eksporten er kun noget, man går til, fordi man er nødt til at betale sin import. Med hele den farlige stilling, som Europa udenrigspolitisk befinder sig i i øjeblikket, vil ethvert bidrag til samarbejdet mellem de europæiske lande være af udenrigspolitisk betydning. Jo mere man kan fremme integrationen, arbejdsdelingen og samarbejdet, des bedre; og det er der intet land i Europa der er mere interesseret i end Danmark, netop fordi landbrugsvarene ligger i de procenter, som mangler. Derfor finder vi, at det vil være rigtigst, hvis den danske regering støtter enhver bestræbelse for, at andre lande sætter liberaliseringen op til 100 pct.; og det vil være meget naturligt og velkomment, hvis Danmark går i spidsen i en sådan politik.

Økonomi- og arbejdsministeren (Krag):
Det ærede medlem hr. Viggo Starcke holdt

et særdeles veltalende økonomisk foredrag, der jo på visse steder nærmede sig til at blive en toldpolitisk forelæsning og en international økonomisk oversigt med mange — og vel også enkelte interessante — oplysninger fra Canada og mange andre steder. Jeg tror ikke, at alle disse mere generelle synspunkter, som vi ved det ærede medlem nærer, og som vi så ofte før har hørt det ærede medlem give udtryk for, i og for sig er noget diskussionsanliggende i dag. Det ærede medlem foretrækker told fremfor direkte importregulering; han kunne endog citere en artikel af den internationale økonom Röpke, som det ærede medlem er en meget stor beundrer af, og som, såvidt jeg forstod, fandt told relativt harmløs. Ja, det er en smagssag. I nogle tilfælde kan told måske være at foretrække for kvantitative restriktioner, i andre tilfælde er kvantitative restriktioner måske mere elastiske, hvis man endelig er nødt til at have en af delene. Det er et spørgsmål, som står frit til diskussion, og jeg skal ikke ved denne lejlighed modsige det ærede medlem.

Det ærede medlem siger, at det ikke er noget offer at frigøre handelen. Nej, det er det vel ikke, men det er et internationalt forhandlingsanliggende, og denne regering, som har ansvaret for landets økonomiske anliggender, må sørge for, at tingene bliver placeret på en sådan måde, at også danske eksportvarer får adgang til et frit europæisk marked.

Det ærede medlem har i den senere tid holdt meget af at fremsætte nedsættende ytringer mod arbejdstyret i England. Jeg ved ikke, hvorfor det er så magtpåliggende for det ærede medlem, og jeg synes egentlig ikke, det har noget med nærværende diskussion at gøre. Man kunne jo stille problemet op på en helt anden måde. Når det ærede medlem nu absolut vil sammenligne italiensk og tysk økonomi med britisk og skandinavisk, så kunne man spørge: I hvilken af disse to grupper af lande har den brede befolkning de bedste levevilkår, i Italien-Tyskland eller i England-Skandinavien? Hvor har arbejderne den højeste realløn? Hvor er beskæftigelsesforholdene mest stabile? Det er ikke, fordi jeg tror, det er et spørgsmål, der har nogen som helst direkte forbindelse med det emne, vi diskuterer

[Økonomi- og arbejdsministeren.]

her, men jeg tror dog nok, at det ærede medlem skulle gå lidt dybere ned i det problem.

Foruden professor Röpke så det ærede medlem et meget stort ideal i den tyske økonomiminister dr. Erhard. Jeg har haft lejlighed til under forhandlingerne i Paris at tale med dr. Erhard. Jeg ved ikke, om det ærede medlem har haft en sådan lejlighed, ellers vil jeg håbe for ham, han får det, for det er en uhyre interessant mand at tale med. Jeg må dog sige, at mit indtryk af den samtale, jeg havde med dr. Erhard, nu ikke netop var, at dr. Erhards politiske anskuelser ligger synderlig nær det ærede medlem hr. Viggo Starckes. Jeg tror snarere, de er en lille smule, for ikke at sige meget forskellige fra det ærede medlem hr. Viggo Starckes politiske anskuelser.

Nu fortæller det ærede medlem os, at dr. Erhard i en tale har givet udtryk for, at han ønsker al beskyttelsestold fjernet, fordi det er af det onde, og det er jo noget, der er enighed om alle steder. Jeg havde imidlertid netop lejlighed til i min samtale med dr. Erhard — og jeg tror ikke, der kan være noget forkert i at referere det her — at nævne den tyske beskyttelsestold, og at anføre overfor dr. Erhard, at jeg ikke fandt, det netop fremmede de dansk-tyske handelsrelationer, at Tyskland havde denne høje told, som netop rammer danske landbrugsprodukter. Det var nu ikke mit indtryk, at dr. Erhard stod umiddelbart overfor at ophæve denne beskyttelsestold; men naturligvis vil jeg håbe, at det ærede medlem hr. Viggo Starckes store tillidsfuldhed overfor den tyske økonomiministers politik må vise sig berettiget. Jeg vil meget stærkt håbe, at den tillidsfuldhed, det ærede medlem gav udtryk for, ikke er præget af nogen form for blåøjethed eller naivitet; men at der virkelig er bund i den. Vi skal nu i løbet af denne måned have handelsforhandlinger med Tyskland, og herunder vil vi fra dansk side minde den tyske regering om et tilsagn, den tyske regering

allerede ved handelsforhandlingerne for to år siden gav om at ville sænke todsatserne for danske landbrugsvarer. Det vil vi få lejlighed til at fremføre overfor Tyskland under de kommende handelsforhandlinger, der, såvidt jeg husker, finder sted i denne måned, og her håber jeg meget stærkt, at man virkelig fra tysk side vil føre en politik i den retning, det ærede medlem hr. Viggo Starcke tror og håber på.

Poul Hansen (Kalundborg): Jeg kan slutte mig til den ærede forespørgers tak til den højtærede økonomiminister for redegørelsen for forhandlingerne i Paris i OECC. Jeg kan endvidere på mit partis vegne give fuld tilslutning til de standpunkter, som ministeren har indtaget under forhandlingerne i Paris, og til de synspunkter, som han i dag under den hidtidige debat har gjort gældende, dels i almindelighed, dels specielt overfor det ærede medlem hr. Viggo Starcke.

Vi har med særlig tilfredshed set, at økonomiministeren under forhandlingerne i Paris har sat fingeren på visse ømme punkter ved det økonomiske samarbejde i Europa. Jeg tænker her på, at hele spørgsmålet om frigørelse og liberalisering ikke alene vedrører de såkaldte kvantitative restriktioner, men at også told og alle de andre nævnte forhold må drages med ind herunder.

Jeg har også bemærket mig, at der i den danske offentlighed, i pressen og i økonomiske tidsskrifter, har været tilfredshed med, at ministeren har gjort disse synspunkter gældende med den styrke, der har været tale om, og jeg forstod egentlig også på den meget lange tale, det ærede medlem hr. Viggo Starcke holdt, at han i virkeligheden intet havde at bebrejde den højtærede minister for hans holdning i Paris.

Det syntes, som om hans interesse i denne debat ikke så meget knyttede sig til, hvad der er foregået i Paris, som til, hvad der er foregået, jeg havde nær sagt alle andre steder rundt på kloden, og navnlig gik ud på at få en fornyet lejlighed

[Paul Hansen (Kalundborg).]

til at fremsætte synspunkter om told og restriktioner og hvad ved jeg, som vi har hørt — ja, jeg ved ikke, om det er 117 gange fra det ærede medlem, men det bliver vel noget i den retning. Det forekommer mig altså, at det ærede medlem navnlig søgte en lejlighed til at gentage disse synspunkter.

Det ærede medlem har tidligere, og gjorde det også i dag, beskæftiget sig stærkt med Vesttyskland. I dag var der, om jeg så må sige, lagt en ny plade på grammofonen. Den drejer sig om Canada. Vi har snart været hele globussen rundt, men det er måske også nødvendigt, at det ærede medlem nu skynder sig, medens han endnu har lejlighed til herinde at redegøre for, hvorledes forholdene er for de forskellige lande. Der er jo et svind i tilhængerskaren, og den dag er måske ikke fjern, da det ærede medlem har svært ved herinde at give underretning om de ting, som vi i dag har hørt om.

Jeg skal ikke gå ind i en diskussion om restriktioner og told o. s. v. Jeg bemærker mig kun, at det ærede medlem synes at være venligere indstillet overfor told end overfor restriktioner. Bemærkningerne herom efterfulgtes ganske vist af en vis læggen luft mellem det ærede medlem og tolden, men alligevel. Jeg kunne godt lide at vide, om der er tale om en art luftforandring hos det ærede medlems parti, eller hvordan man skal se på de betragtninger, som her blev fremsat.

Iøvrigt vil jeg ikke gå ind i en stor diskussion, men der er i denne sammenhæng et problem, som jeg alligevel gerne vil nævne. Retsforbundet synes at være af den indstilling, at hvis vi selv her i landet nedbryder handelsskranker, er det nærmest ligegyldigt, hvordan andre lande stiller sig, det kan under alle omstændigheder kun være en fordel, at vi bryder skranker ned her i landet, uanset hvordan man stiller sig andre steder. Den opfattelse har jeg i hvert fald fået af det ærede medlems redegørelse. Nu har ministeren allerede gjort opmærksom på, at der er et spørgsmål om forhandlingsposition i denne sag, men der er også et spørgsmål om vilkårene herhjemme for os selv. Jeg vil gerne spørge det ærede medlem, om han mener, at det

er en rigtig fremgangsmåde, at vi, uanset hvad man gør i andre lande, bare lukker op, og at vi så, og uden at foretage os noget som helst deroverfor, tillader f. eks. den form for indførsel, man kalder dumping, hvilket jo vil sige et undersalg på det danske marked, idet sælgeren tager en pris, der er lavere ikke alene end prisen her, men også lavere end prisen på vedkommende lands hjemmemarked.

Jeg nævner dette spørgsmål, fordi det har været diskuteret i den senere tid, og fordi det hævdes, at der finder dumping sted. Vi har, jeg tror i denne sal, hørt, at den højtærede handelsminister har et helt sortiment klædevarer hængende i ministeriet som eksempel på dumpingindførsel. Jeg kunne altså godt lide at vide, hvordan retsforbundet ser på denne sag, men jeg benytter også anledningen til at spørge den højtærede minister, om regeringen har tænkt på at tage dette problem op på den ene eller anden måde til overvejelse og løsning. Det har tidligere været diskuteret og været fremme, uden at man endnu er nået til noget positivt resultat, iøvrigt heller ikke i den tidligere regerings periode, skønt man også dengang talte om, at man ville gå i gang med dette problem.

Med disse bemærkninger skal jeg endnu en gang fuldtud tilslutte mig de synspunkter, den højtærede minister har givet udtryk for.

Anker Lau: Jeg skal ikke blande mig i uoverensstemmelserne imellem det ærede medlem hr. Viggo Starcke og den højtærede økonomi- og arbejdsminister. Jeg synes egentlig ikke, uoverensstemmelserne var så forfærdelig store, i alt fald ikke om det rent aktuelle problem. Ideologisk er der naturligvis en uoverensstemmelse, men det er ingen af os i tvivl om. Det har der længe været, og det vil der formentlig også være i fremtiden.

Ved denne lejlighed, hvor der sker det rigtige, at offentligheden bliver bekendt med, hvad der er foregået i Paris under den højtærede ministers besøg dernede fornylig, vil det naturligvis også være rigtigt, at vi andre så kort som muligt præciserer vor stilling til den stadig fremadskridende liberalisering ved hjælp af det efterhånden ret udbredte europæiske økonomiske samar-

[Anker Lau.]

bejde, et samarbejde, som efterhånden vil udvikle sig mere internationalt. Målet for dette samarbejde kan vel ikke fremhæves for ofte. Mange synes ikke helt at være indstillet på, at Danmark nu i kraft af dette samarbejde bør opfatte sig som en del af et større hele, hvor fællesskabet skulle bringe alle deltagerne fordele. Målet er altså det store fælles marked, hvad også den højtærede minister var inde på, hvor produktionskapaciteten udnyttes mest økonomisk, og den fri konkurrence virker til gavn for prisudviklingen, således at der bliver mulighed for stadig voksende forbrug og højere levestandard. Der er for mig ingen tvivl om, at netop den større produktion og den bedre fordeling, der følger af fri handelsudfoldelse ved lavere told og mindre afgifter og uden disse mærkelige ting, som erhvervslivet rundt omkring i Europa efterhånden har indfildret sig i, betyder en reel forhøjelse af levestandarden for hele Europas befolkning.

Hvis vi i dag holder os til EPU-landene, og det bør vi vel gøre på det nuværende udviklingsstrin, er der allerede sket en del. Nogle lande har liberaliseret helt op til 100 pct., medens andre har måttet tage alvorlige tilbageskridt, hvilket forhold man nu dog er ved at udbedre; det gjaldt især England og Frankrig, og jeg forstår, at man nu i Paris har givet tilsagn om atter at forsøge liberaliseringen. For vort eget vedkommende bragte den afgående regering liberaliseringen op til 76 pct., tager vi depoteringerne med, kommer vi op på 83 pct., og jeg er helt enig i, at bestræbelserne for at nå endnu videre bør være så stærke og intensive som muligt. Jeg forstår, at vi skal gå videre; men så begynder vanskelighederne, for det, der endnu er tilbage at liberalisere i de forskellige lande, er de såkaldte færdigvarer, og Danmark eksporterer næsten udelukkende færdigvarer; det gælder vor landbrugseksport og vor industrieksport, og her møder man de samme vanskeligheder ved andre landes grænser, som andre landes færdigvarer møder ved vore grænser, på visse områder oven i købet endnu flere. Derfor har jeg forstået, at et ord som gensidighed i forholdet mellem samarbejdende nationer efterhånden er kommet til at stå i forgrunden ved forhand-

lingerne i Paris. Vil man eksportere, må man også importere, og det må i samarbejdets ånd formentlig gå op for os alle både herhjemme og ude i verden.

Liberaliseringen må derfor være en helhed, og jeg er enig i, hvad den højtærede minister udtalte i Paris, at liberaliseringen ikke blot må omfatte de kvantitative restriktioner, men også told og statshandel, eksportpræmier o. s. v. Det kan ikke nægtes, at man liberaliserer i de forskellige lande; man fjerner de kvantitative restriktioner mere og mere, og det er godt, at det sker, men til gengæld indfører man altså noget andet, så man efterhånden får indtryk af, at man nok liberaliserer i teorien, men samtidig sidder der stærke interesser — også herhjemme — som finder ud af, at man kan bruge andre foranstaltninger, f. eks. told, hvis man vil hindre importen, eller eksportpræmier, hvis man vil kravle over andre landes toldsatser. Jeg synes, det er rigtigt, at det bliver sagt rent ud, det er formentlig også blevet sagt andre steder, at disse forhold må drøftes åbent landene imellem. Man kan ikke blive ved med at lege kispus med hinanden på disse områder, hvis man mener noget virkelig alvorligt med liberaliseringen af vor handel og økonomi. Hvad vort landbrug møder af sådanne hindringer rundt omkring i verden er ikke småting, og det gælder naturligvis også til en vis grad vor industri visse steder, og jeg synes, det er godt, at organisationen i Paris nu synes at ville tage denne side af sagen op.

Her er imidlertid et område, hvor den højtærede minister måske kunne give os lidt mere dybtgående informationer med hensyn til udsigterne. Jeg ved naturligvis godt, at man ikke på forhånd kan give løfter om, at det og det vil ske, men jeg tror, at forholdene vedrørende vor landbrugseksport, der spiller en så afgørende rolle for hele vort lands økonomi, har så stor en interesse for den danske offentlighed, at den har krav på at få at vide, hvorledes man ude i verden stiller sig til at lempe den beskyttelse, hvormed man derude omgiver sine nationale landbrugserhverv. Det er et spørgsmål af så stor betydning, at jeg vil henstille til den højtærede handelsminister at uddybe dette emne lidt nærmere her.

[Anker Lau.]

Man har været inde på spørgsmålet om Tyskland, og det er temmelig aktuelt. Vi importerer i øjeblikket mange, mange flere varer fra Tyskland, end vi eksporterer dertil, og netop af den grund er der en aktuel baggrund for at påtale restriktionerne, så friheden bliver gensidig. En stor del af de varer, som vi importerer fra Tyskland, er på friliste her i landet, og her er endelig et område indenfor eksporten, hvor der ikke kan herske tvivl om Danmarks konkurrencedygtighed. Jeg kan tilsige mit partis fulde støtte til øget liberalisering, således at vort landbrug kan opnå den fulde fordel af liberaliseringen ved den øgede eksport, som måtte blive resultatet af, at andre lande også ophæver deres skranker. Jeg synes netop, vi kan gøre dette med så meget større styrke, som vi hidtil har været moderate på disse områder.

Det samarbejde, der har udviklet sig i Europa, skulle give mulighed for at skabe den gensidighed og tillid, som må være forudsætningen, hvis man vil nå de mål, man har sat sig. Jeg forstår, at man i Paris også har besluttet at gennemføre en øget stabilitet af de een gang besluttede liberaliseringer. Jeg håber, at dette vil blive gennemført, når man samles til foråret, men altså også at man hertil knytter disse nye bestræbelser for at blive de andre handelskranker kvit.

De beslutninger, der er truffet i Paris, kan vi tiltræde — de er også tiltrådt af den højtærede minister — idet vi går ud fra, at folketinget gennem vareforsyningsudvalget og på anden måde nøje holdes underrettet om den videre udvikling. Jeg tror iøvrigt, såvidt jeg mener at kende det høje tings indstilling overfor liberaliseringsproblemerne, at den højtærede minister kan regne med, at der vil være et afgørende flertal i tinget for en fortsættelse af liberaliseringspolitikken, men jeg vil endnu en gang understrege, at der efter vor opfattelse er en nøje sammenhæng mellem handelens liberalisering, øget produktion og højere økonomisk aktivitet. Konvertibiliteten af de forskellige landes valuta er en station på vejen, som også kunne nås gennem ophævelse af restriktionerne overfor omverdenen.

Endelig synes jeg, at der vil være grund til ved denne lejlighed, hvor vi taler libera-

lisering ud fra ønsket om at fortsætte denne, at sige lige en enkelt lille ting med relation til vore forhold herhjemme. Vi kender alle sammen den højtærede økonomiministers ideologi, der altså er i modsætning til det ærede medlem hr. Viggo Starckes ideologi, og vi ved, at det derfor måske vil falde den højtærede minister lidt vanskeligt at følge os i vore liberaliseringsønsker; men jeg synes, det vil være rigtig at sige, at det økonomiske grundlag, de økonomiske forudsætninger, som indadtil her i landet er tilvejebragt af den foregående regering — for det er også en forudsætning for, at vi kan fortsætte ad liberaliseringsvejen — må man nu ikke solde op gennem en anden økonomisk politik indadtil for så senere at fremføre resultatet som argument for betænkelighed ved at fortsætte liberaliseringen. Når jeg siger dette, er det, fordi jeg har en udtalelse af den højtærede økonomiminister, en udtalelse, der ikke er så forfærdelig gammel, og som jeg gerne vil have lov til at fremføre ved denne lejlighed med den højtærede formands tilladelse. Det er et citat fra dagbladet „Børsen“, der igen citerer en udtalelse af den højtærede minister fra et møde i Næstved nogle dage forud, hvor der siges:

„Kommer vi til igen, vil vi påny føre de billige penges politik og få gang i beskæftigelsen. Skulle vi derved komme i valutavanskeligheder, vil jeg for mit vedkommende foretrække det fremfor at have et arbejdsløshedsproblem.“

Det må altså forudsættes, at hvis denne situation kommer til at foreligge, vil man tage fat på restriktioner igen. Det er den situation, jeg gerne, om jeg så må sige, vil tage en vis anstand på, idet jeg vil sige, at på baggrund af det arbejde, der er udført af den afgæede regering, skal man ikke vente, at vi skal yde tilslutning til indførelse af eventuelle nye restriktioner i en nærmere fremtid.

Med disse bemærkninger kan jeg iøvrigt slutte mig til de øvrige taleres tak til ministeren for redegørelsen.

Weikop: Jeg tror, det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) sagde noget om, at det ærede medlem hr. Viggo Starcke interesserede sig for alt, hvad der skete rundt om på kloden. Jeg må sige, at jeg har

[Weikop.]

mere indtryk af, at det, det ærede medlem interesserer sig for, er det, der foregår i vareforsyningsudvalget. Nu er det ærede medlems parti ikke repræsenteret i vareforsyningsudvalget, eftersom det ikke har en sådan tilslutning ude i befolkningen, at det kan være med sådanne steder, og derfor forstår jeg helt og fuldt berettigelsen af at rejse spørgsmålet her i salen, og jeg finder det udmærket, at man drøfter det her og får alle disse oplysninger. Hvis de økonomiske forhold og de internationale forhold tillader det, ser også vi meget gerne, at vi liberaliserer til 100 pct.; men hvis det skulle lykkes for os ved hjælp af alle gode kræfter og den højtærede ministers forhandlingsevne i Paris, eller hvor det nu skulle være, så spørger man sig selv: Hvad bliver der så egentlig tilbage af det ærede medlem hr. Viggo Starckes parti? Har det ærede medlem hr. Viggo Starcke så ikke næsten mistet sit eneste lam? For når man i dag har hørt den lange og brede tale, der er holdt i denne anledning, må man sige, at det er her, det ærede medlem hr. Viggo Starckes store interesse ligger.

Nå, jeg skal ikke komme videre ind herpå. Jeg vil gerne gøre mine bemærkninger forholdtvis korte, og det kan jeg, fordi den højtærede minister har gentaget, hvad vi, der sidder i vareforsyningsudvalget, ved, og fordi vi er positivt interesseret i den størst mulige frihandel og vil støtte tankerne i den retning. Målet er den friest mulige handel, deri er vi naturligvis enige, og vi forstår, at de forhandlinger, man nu skal føre, og de forberedelser, man skal træffe, netop har til formål at undersøge mulighederne for at nå videre på dette område. Jeg forstår, at til disse forberedelser hører det, som ministeren var inde på, at man inden den 1. december til organisationen i Paris skal indgive en liste over de varer, vi endnu har på den negative liste, men jeg har også forstået det sådan, at man her skulle anføre, hvorfor man ikke har kunnet sætte dem på friliste, hvorfor man ikke har kunnet eller villet liberalisere sådanne varer. Dermed kommer naturligvis forhandlingerne i gang, og de skal, som den højtærede minister sagde, jo være i gang igen i foråret 1954.

Jeg skal ikke komme nærmere ind på det, men jeg vil dog gerne i denne forbindelse

sige, at selvom disse forhandlinger nu udsættes eller kommer i gang til foråret, behøver det ikke at hindre, at man herhjemme længe før den tid tager det spørgsmål op, om der ikke er mulighed for, at vi, alle forhold taget i betragtning, valutaforhold og alt, selv kan fortsætte vor liberalisering. Jeg skal nok lade være at tale om automobiler i dette øjeblik, men det har jo dog været et stort valutaproblem, og jeg mener, at den omstændighed, at man skal føre forhandlinger til foråret, ikke afskærer os fra herhjemme at tage liberaliseringsspørgsmålet op, for jeg er stadig af den opfattelse, at man skal søge at begrænse administrationen mest muligt og sætte ind, hvor administrationen på disse områder virker ret urimeligt. Nu ved jeg meget vel, at den indenlandske liberalisering ikke er den højtærede ministers ressort; det er den højtærede handelsministers og den højtærede handelsminister er her ikke lige i øjeblikket, så jeg skal ikke komme nærmere ind herpå, og jeg vil forsåvidt ikke kræve noget svar, men har blot villet gøre disse bemærkninger.

Alt hvad den højtærede minister har fremhævet vedrørende skævheden i handelsforholdene: at det ikke er nok at opheve de kvantitative restriktioner, hvis der kommer told og andet i stedet, alt dette skal jeg ikke gentage. Det er givet, at man naturligvis må se på forholdene i de enkelte tilfælde og også på forholdene som en helhed, men man skal på den anden side også være varsom med at overdrive disse ting. Jeg mener, at man skal tage kendsgerningerne. Jeg er ikke helt sikker på, at den højtærede minister har ret i, at dobbeltpriserne er aktuelle. Jeg ved meget vel, at dobbeltpriserne var et meget aktuelt spørgsmål for et par år siden, fordi det var en periode, da der stort set var mangel på de pågældende varer, og så opstår naturligvis dobbeltpriserne. Det er næppe den samme situation, man har i dag. Jeg har blot lige villet berøre spørgsmålet. Hvis den højtærede minister kan sige noget om det nu, da det er bragt frem, ikke af mig, men af den højtærede minister, synes jeg det ville være ganske praktisk.

Jeg mener, at det, vort parti kan gøre her, er, at vi, ligesom man har gjort i vareforsyningsudvalget, tager ministerens

[Weikop.]

beretning om forhandlingerne i Paris til efterretning, alle de øvrige spørgsmål vil jo senere blive gjort til genstand for forhandling.

Jørgen Jørgensen (Lejre): Jeg kan føje min tak til de øvrige ordføreres tak til den højtærede minister for den fyldige redegørelse, ministeren har givet tinget om forhandlingerne i OEEC i Paris, forhandlinger, som jo kan få stor betydning for danske forhold. De argumenter, den højtærede minister ved den lejlighed fremførte for danske synspunkter, tror jeg svarer meget godt til de synspunkter, der råder her i folketinget. Vi er i vort land i høj grad interesserede, ja, jeg kan sige, vi er livsinteresserede i den friest mulige handel over landegrænserne, og derfor må Danmark i internationale forhandlinger støtte alle mulige bestræbelser for, at denne frie handel over grænserne kan foregå bedre, end tilfældet har været i adskillige år.

Imidlertid er liberalisering jo ikke ensbetydende med almindelig fri handel mellem landene, hvad også den højtærede minister gjorde opmærksom på. Der knytter sig mange andre forhold til spørgsmålet om fri samhandel end det, der ligger i den procentvise opstilling over liberaliseringen, som man nu tager som norm for, hvor langt man er nået i de enkelte lande, og det er derfor fuldt berettiget, når man kæder alle disse ting sammen, liberalisering og toldforanstaltninger, og hvad der iøvrigt har betydning i spørgsmålet om samhandelen mellem landene.

Det radikale venstre er tilhænger af en udvidet liberalisering, og vi mener også, at der er områder indenfor vort eget land, hvor liberaliseringen bør føres videre i den kommende tid. Jeg gav i sin tid den tidligere regering et tilsagn, som gik ud på, at alt, hvad regeringen Erik Eriksen ville tage ansvaret for at liberalisere, kunne denne regering på forhånd gå ud fra at mit parti ville støtte. Jeg kan sige, at dette tilsagn til den tidligere regering aldrig blev misbrugt. Jeg vil gentage tilsagnet overfor den nuværende regering; alt, hvad denne regering finder det forsvarligt at liberalisere, kan den regne med mit partis tilslutning til; jeg nærer heller ingen frygt for, at det af denne

regering skal blive misbrugt. Og så håber jeg, at den højtærede minister ved fremtidige lejligheder, når ministeren repræsenterer danske synspunkter i internationale forhandlinger, vil gøre det på samme dygtige måde, som jeg mener ministeren har gjort det ved forhandlingerne i Paris.

Fuglsang: Jeg forstår så godt den interesse, der i øjeblikket er for vor udenrigshandel, og som altså det ærede medlem hr. Viggo Starcke har benyttet som baggrund for den forespørgsel, vi nu behandler, og jeg kan forsåvidt følge de ordførere, der har takket den højtærede minister for den redegørelse for forhandlingerne i Paris, som han er kommet med.

Det er jo sådan, at Danmark på alle områder møder vanskeligheder for afsætningen af sine varer, både på landbrugets og på industriens område, og de, der har mod til at se sandheden i øjnene og fremføre den, må åbent indrømme, at der består en betydelig og nærliggende fare for en gentagelse af 30ernes krise. Denne fare og disse vanskeligheder bliver imidlertid ikke overvundet ved, at Danmark liberaliserer, og da slet ikke ved en liberalisering, der er begrænset til de lande, som omfattes af den europæiske betalingsunion, så meget mindre som de hidtidige bestemmelser ikke er særlig gunstige for Danmark, idet som bekendt liberaliseringsbestemmelserne ikke omfatter statshandel. Det vil i praksis sige, at de ikke omfatter vore hovedeksportvarer på vort stadig vigtigste afsætningsmarked, England, idet importen af landbrugsvarer er et statsanliggende i England. Jeg hørte i så henseende med tilfredshed den højtærede ministers erklæring om, at vi fra vor side ville kræve mere ligestilling og gensidighed mellem landene og altså også mellem de forskellige handelspartnere. Det var bl. a. den hidtidige ensidighed og de følger heraf, som vi forudså, der gjorde, at vi i sin tid gik imod Parisaftalen. Jeg behøver blot at nævne een tilstrækkelig kendt ting: på den ene side foreskriver Parisbeslutningerne os at stræbe henimod en 100 pct.s liberalisering af vor handel; på den anden side har en så stærk økonomisk stormagt som USA — der, som den højtærede minister ganske rigtigt sagde, i høj grad er initiativtager, når der kræves liberalisering af os —

[Fuglsang.]

vægrenet sig kategorisk ved på sin side at give blot tilnærmelsesvis samme indrømmelser og spærre endog for import fra Danmark.

Vi behøver blot at tænke på, hvordan det er gået med eksport af smør og ost fra Danmark til USA. Er det ikke sådan, at vi simpelthen må konstatere, at man har holdt os for nar på disse områder? Blot man tænker på disse ting, har man en meget talende illustration til det citat, det ærede medlem hr. Viggo Starcke fremførte, hvori en amerikansk senatsrepræsentant bebrejdede Europa, at det ikke havde forstand på fri konkurrence. Det er ikke nok hermed, det er ikke nok med, at de derovre lukker for vore varer på deres eget indre marked, men de begynder netop nu alvorligt at undergrave de markeder, vi hidtil har haft for vor landbrugseksport; netop nu begynder de på det, der længe har stået som et mareidrt for vore landbrugseksportører, idet de nemlig kaster deres mægtige overskudslagre ud på markedet. Disse lagre omfattede i september måned bl. a. for smørrets vedkommende 150 000 t imod kun 50 000 t for et år siden, og for ostens vedkommende drejede det sig om 197 000 t imod 115 000 t året før. Det er klart, at en sådan politik vil mærkes af et land som vort, der trods alt står som en af verdensmarkedets hovedleverandører af disse former for landbrugsvarer.

Jeg synes, man bør holde sig dette billede for øje, når man taler om liberalisering og om at åbne vore grænser for import; for det drejer sig ikke alene om landbruget, også på industriens og på søfartens område står USA overfor os som en overmægtig faktor, der på alle områder vil værne om sine indre interesser.

Når det nu står sådan til med vore handelsmuligheder, er der vel grund til at spørge: Hvad nytter al den snak, man fører i disse dage om en produktionsforøgelse, hvad nytter det stadig at stræbe henimod mere rationalisering, hvilket formål er der med de talrige studierejser for at lære nye metoder, hvad nytter oprettelsen af demonstrationsbrug, forsøgsbrug og alt det dér, når vi i øjeblikket har de største vanskeligheder med at komme af med vor pro-

duktion, indadtil, fordi vort indre marked undergraves af dyrtid og skatter, udadtil på grund af handelsvanskelighederne?

Det nytter efter min mening ikke at blive ved, som bl. a. det ærede medlem hr. Viggo Starcke gør det, at kredse om den cirkel af lande, der omfattes af Parisbeslutningerne. Det er jo altsammen lande, som i større eller mindre grad står netop i samme situation som vi, det er lande, som trues af samme usikkerhed, af samme krise som vi, lande, som tænker på sig selv og er nødt til at gøre det, fordi de alle står overfor samme perspektiv, som groft sagt kan karakteriseres med ordene: eksporter eller dø! Lad os bare tænke på et af disse lande, England, det land, vi hidtil har betragtet som det traditionelle hovedafsetningsmarked for vore landbrugsprodukter. Ikke mindst i årene efter krigen har det været sådan, at vi, på en måde som var i høj grad ugunstig for os, har forpligtet os til at sælge netop dette land en stor del af vor landbrugseksport til lave priser. Som motivering herfor angav man, at så var der mulighed for, at England ville føle en slags forpligtelse overfor os til at sikre os det marked, som dette land udgør.

Jeg ved ikke, hvor meget man selv har troet på disse forklaringer, om man virkelig har glemt Ottawa-konferencen i 30'erne, om man har glemt svinekortene, om man virkelig har troet, at den kapitalistiske verden er blevet et så idyllisk foretagende, at fåret og ulven nu kan begynde at græsse fredeligt side om side; men jeg ved, hvordan resultatet er blevet. Man behøver blot at tænke på vor sidste handelsaftale med England, som betød et fald i flæskeprisen på 35,8 øre, og som i de kommende år betyder en væsentlig nedsættelse af vor flæskeproduktion. Det betyder et umiddelbart tab på 120 mill. kr. om året, og det betyder på længere sigt, at 30'ernes svinekortordning o. s. v. bliver aktuel igen.

Eller et andet land, som det ærede medlem hr. Viggo Starcke selv nævnte som eksempel på et land med en høj liberaliseringsprocent, nemlig Italien. Ja, men vil nogen påstå, at Italien som følge af sin høje liberaliseringsprocent har fået en høj levefod, vil nogen mene, at Italien med sin fattigdom og massearbejdsløshed just er nogen

[Fuglsang.]

særlig god reklame for den art liberalisering, som den ærede ordfører gjorde sig til talsmand for?

Nej, det turde være klart, at for at finde en udvej af vanskelighederne må man ikke begrænse sig til de vesteuropæiske lande; man må søge andre lande og andre markeder. Det er forsåvidt ganske udmærket, at man gør sig visse anstrengelser for at komme ind på de oversøiske markeder med visse mejeriprodukter og industriprodukter, og at vore skibsværfter slås med talrige andre lande bl. a. for at få lov til at levere skibe til Indonesien. Men alt dette gør det nu ikke. Det er jo en sandhed, som erkendes i stadig videre kredse i vort land, at vi også for vor egen skyld bør søge stærkere kontakt med de 800 millioner mennesker, der lever i den socialistiske del af verden. Det er dog et område, som omfatter $\frac{1}{3}$ af kloden, med vældige råstofreserver, en betydelig købeevne og ikke mindst — hvad der har betydning i den nuværende situation — en krisefri økonomi.

Den højtærede minister talte om Tysklands, altså Vesttysklands, forskellige manipulationer, der faktisk i et vist omfang har gjort liberaliseringen illusorisk. Men Vesttyskland er ikke hele Tyskland, der findes jo også en anden del, den tyske demokratiske republik. Hvorfor ikke i hvert tilfælde give den tyske demokratiske republik samme rettigheder, samme diplomatiske stilling, som Vesttyskland har? Hvorfor ikke søge den udvej, som kan gives gennem en handelsaftale med den del af Tyskland?

Men langt vigtigere end en indbyrdes stigende liberalisering mellem de vesteuropæiske lande, som i sidste omgang simpelthen betyder, at man forsøger at eksistere ved at barbære hinanden, er det nødvendigt at gøre sig en anstrengelse for at sprænge de bånd, der spærrer os ude fra de vældige markeder i Østeuropa og den østlige del af verden. Jeg tænker på de bånd og de begrænsninger, som vi er underkastet bl. a. som følge af Marshallplanen, den amerikanske Battlelovs bestemmelser om forbud mod at sælge strategiske varer o. s. v. Spørgsmålet om at udvide vor handel til også at omfatte de østlige lande er ikke et spørgsmål om strategi eller ikke. Ser vi ikke netop, at de samme østlige lande til os eks-

porterer varer, der må betragtes som typisk strategiske varer? Nej, handel med øst, det er for os simpelthen et spørgsmål om at få solgt vore varer, det er for landbruget et spørgsmål om afsætning af dets produktion og dermed for den enkelte landbruger et spørgsmål om at klare enhver sit i tiden fremover, det er for arbejdernes vedkommende et spørgsmål om beskæftigelse. Og det er erkendt i disse kredse, det er fremhævet af ledende husmandsforeningsfolk og ledende folk indenfor landboforeningerne som Pinstруп og forstander Petersen-Dalum. Det er krævet af talrige arbejdere gennem deres resolutioner.

Og mulighederne for udvidet handel til disse lande er tilstede, både når det drejer sig om salg af vore varer og om køb af de ting, som vi har brug for. Det er i høj grad os, det afhænger af. Man behøver blot, når man spørger om, hvilke varer man kan levere fra den side, at tænke på en så valutakrævende vare som benzin. Vi ved, at andre nordiske lande som Sverige, Island og Finland har købt betydelige mængder benzin i Sovjetunionen og derved sparet store dollarbeløb. Spørgsmålet er: Har vi forsøgt noget lignende, eller kan det virkelig tænkes, at det i vort land er sådan, at enkelte benzinselskaber har magt til at hindre en sådan handel? Eller for at tage en vare, man kan godt sige: i nabolaget, nemlig bilerne — man diskuterer jo så stærkt problemet om bilindførslen, hvad man har gjort for at få biler ind. Ja, men hvad har man gjort for at forsøge på at få indført biler fra den del af verden, uden forbrug af dollars? Eller vore skibsværfter og deres beskæftigelse: Vil dannelsen af den nye regering betyde, at værfternes hidtil afvisende holdning overfor østlandene med hensyn til at bygge skibe for dem er ændret? Vil den nuværende regering vise, at dens interesse for Danmark og danske arbejdere og disses beskæftigelsesforhold er større end for inden- og udenlandske kapitalistinteresser? Der er spørgsmål nok af den slags også udover det snævre, som det ærede medlem hr. Viggo Starcke har stillet, spørgsmål, som interesserer ikke blot herinde, men i stigende grad i alle kredse ud over landet.

Det var med en vis tilfredshed, man bemærkede regeringserklæringens løfte om

[Fuglsang.]

at søge østhandelen udvidet. Spørgsmålet er bare, hvornår dette fører til påviselige resultater.

Forespørgeren (Viggo Starcke): Det er særdeles opmuntrende, så mange af de ærede ordførere der har givet udtryk for villighed til at fremme liberaliseringen til 100 pct., men jeg har alligevel det indtryk, at de allesammen tager den reservation, at det helst er andre, der skal begynde, at det helst er andre, der i hvert fald skal gå samtidig med en.

Jeg vil gerne sige til det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) og til den højtærede økonomiminister, Krag, at når de var så venlige at sige, at det så ud, som om jeg foretrak told for restriktioner, eller — som det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) sagde — at jeg var mere venlig overfor told end overfor restriktioner, vil jeg gerne understrege, at jeg er meget uvenlig overfor begge dele. Hvis man erindrer, hvordan handelen fungerede i Europa og verden før 1931, da man havde told at trækkes med, men hvor man ikke havde restriktionerne og handelsministrene, så var verden dengang handelsmæssigt set et paradisi i sammenligning med det galehus, som planøkonomien har gjort den til.

Når professor Röpke understreger, at restriktioner er uoverstigelige barrierer, men at man kan komme over toldbarrierer, hvorfor de er relativt harmløse sammenlignet med restriktioner, så må man erindre, med hvilken uvilje Röpke ser på toldmure, og deraf kan man bedømme hans endnu større uvilje mod restriktionerne.

Min betragtning er den, at både told og restriktioner og statshandel er vanskeligheder, der lægges handelen i vejen, og kan man komme af med en af disse, f. eks. pigtrådshegnene, all right, så er der kun plankeværket eller murene tilbage, som man så også kan få bugt med.

Den højtærede minister var ked af, at jeg havde brugt nogle uvenlige ord om ar-

bejderstyret i England. De var ikke særlig uvenlige, de ord, jeg sagde; jeg konstaterede blot, at England er gået fra økonomisk krise til økonomisk krise under arbejderregeringen, medens det slagne Tyskland under en liberaliseringspolitik siden 1948 har genrejst sig, og at arbejderbefolkningen i Vesttyskland i dag har en realløn, der ligger 20 pct. højere end før krigen. Jeg indrømmer, at arbejdslønnen i Tyskland altid har ligget lavere end i Danmark, men Danmark er jo da også et gammelt frihandelsland, og den uhyggelige periode, som vi har befundet os i siden 1931, skulle dog få ende engang.

Hvis de bemærkninger, som jeg gjorde om den tyske økonomiminister, dr. Ludwig Erhard, skulle have interesse for den højtærede økonomiminister, kan han finde dem i „News Week“ for 5. oktober og en dansk oversættelse deraf i „Børsen“ for 30. oktober med overskriften: „Nærbillede af en liberalist“. Jeg synes ikke, der er nogen grund for den højtærede minister til at tage ironisk på det, for det er faktisk af den allerstørste betydning for Danmarks forhold til Tyskland og for Tysklands forhold til den øvrige verden, at Tyskland i dag slår ind på en meget mere liberal linie, end det har fulgt, siden Bismarck kom ind i tysk politik. Det har enorm betydning, og der er ingen grund til at se overlegen eller ironisk ud, som det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) gjorde, idet han på en meget barnlig måde talte om, at jeg fremførte eksempler fra alle andre steder på kloden, ja, selv fra et så foragteligt land som Canada.

Må jeg nu spørge det ærede medlem: Alle de erfaringer, som er kommet frem fra Canada og fra Tyskland, fører han dem frem for den danske arbejderstand? Gør han noget for at gøre den danske arbejderstand opmærksom på, hvordan den tyske arbejderstand har kunnet hæve reallønnen 52 pct. på 4 år? Og hvorfor gør han ikke det? Fordi det er en anden politik, de fører dernede, end den, han har haft som yndlingsobjekt. Nu er der endda kommet det lille lyspunkt, at selvom jeg har måttet gentage

[Viggo Starcke.]

mine argumenter 117 gange her, er de dog ved at virke. Selv med den langsomme opfattelsesevne, som det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) har, er det dog efterhånden ved at gå op for ham, at marxismen åbenbart er en forkert filosofi. Socialdemokratiet har forladt marxismen. Retsforbundet har dog altså ikke levet helt forgæves. (Poul Hansen [Kalundborg]): Få nu ikke storhedsvanvid!. Nej, det behøver jeg ikke at få, fordi jeg har den opfattelse, ærede medlem, at objektive argumenter er så vigtige, og at en rigtig teoretisk linie er af stor betydning. Når man har set et parti, som i mange årtier har ført sin politik efter den marxistiske ideologi — og det var en filosofi, den marxistiske ideologi — og i dag er ved at forlade den, er det et fremskridt, og det viser een ting, at partiet i dag selv erkender, at marxismen har været forkert. Vi, som står på en liberal og retsindig ideologi, har en basis i praktisk talt alt, hvad der er skrevet af videnskabelige værker om handelspolitik, hvorimod det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) ikke kan påpege et eneste anstændigt videnskabeligt værk, som taler til fordel for afspærringspolitik, beskyttelsespolitik eller restriktionspolitik. Dette er forholdet.

Det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) spurgte, om jeg ville være med til, at vi selv bryder vore restriktioner og vor told ned og lukker Danmark op, og om det ville være en fordel. Ja, det vil jeg, og det vil være en fordel. Men jeg indrømmer, at det vil være en endnu større fordel, om andre lande også gør det, og hvis det er målet for den højtærede økonomiminister at opnå, at de andre lande også gør det, så lykønsker jeg ham til den politik. Men hvis vi ikke kan nå det, mener jeg, at Danmark skal gøre det alligevel.

Jeg tror ikke, jeg behøver at spilde mange ord på de bemærkninger, det ærede medlem hr. Poul Hansen (Kalundborg) gjorde om dumping. Er det virkelig meningen, at socialdemokratiet lydigt skal traske efter Industrirådets anvisninger og gentage agitationen om dumping, som der ingen hold er i? I toldundersøgelseskommissionen har der ikke kunnet præsteres et eneste eksempel på dumping. Skal man så ikke holde op at tale om det?

Jeg vil gerne takke de ærede medlemmer hr. Anker Lau og hr. Weikop for tilslutningen til tanken om liberalisering til 100 pct. Når det ærede medlem hr. Weikop ironiserede lidt over, at denne sag var blevet trukket frem her, og ligesom mente, at den hørte hjemme i vareforsyningsudvalget, vil jeg sige til det ærede medlem, at den først og fremmest hører hjemme i denne sal og kun sekundært i vareforsyningsudvalget. Det er et offentligt anliggende af den største betydning, og det er ganske nødvendigt at tage alvorligt på det. Et faktisk og praktisk forslag om at liberalisere 100 pct. er så opsigtsvækkende, at det burde have vakt helt anderledes begejstring både i regeringen og i denne sal og i befolkningen i det hele taget.

Tilslidst vil jeg gerne sige, at der i historien findes en lang række eksempler på meget betydningsfulde handlinger indenfor handelspolitikken. Det ærede medlem hr. Fuglsang angreb Amerikas handelspolitik. Jeg mener, at Amerikas handelspolitik kunne være både mere frisindet og mere venlig, end den er, men der er dog det ved det, at Amerika består af ca. 50 stater, som hverken har restriktioner eller told indbyrdes. Det er jo ikke mere end 250 år siden, der var høje toldbarrierer mellem England og Skotland. Det var en velsignelse, da disse barrierer blev brudt ned i 1707. Den 1. januar 1834 var en meget stor dato i Tysklands historie. Da sløjfede Tyskland alle de toldskranker, der fandtes mellem de små tyske stater og fyrstendømmer, og gik ind i den tyske toldforening. Den 1. februar 1849 sløjfede England sin korntold og begyndte sin epokegørende frihandelsperiode. Året efter, den 1. februar 1850, sløjfede de schweiziske kantonen deres indbyrdes toldbarrierer.

Se, alle de steder, hvor man har prøvet det, har det virket godt. Det er den proces, der foregik, da man forenede De Forenede Stater i Amerika, da man forenede Schweiz' kantonen, da man forenede de tyske stater i toldforeningen, og da man forenede The United Kingdom, som Europa trænger til i dag, og det behøver man ikke store konferencer til, det behøver man ikke store overstatslige myndigheder til, man behøver blot at fjerne de restriktioner, som de enkelte lande har bygget op. Jeg tror meget mere på det praktiske eksempel, på en dristig, handlekraftig politik som den af den

[Viggo Starcke.]

canadiske handelsminister omtalte. Canada har i praksis vist, at det kan gøres, og at det kan gøres med godt resultat.

Med disse ord vil jeg ønske den højtærede økonomiminister lykke til den gerning, han går ind til i fremtiden. Vi vil med opmærksomhed følge ham og håbe, at han vil kunne øve indflydelse på handelens frigørelse som et resultat af de erfaringer, han har høstet i de senere år.

Økonomi- og arbejdsministeren (Krag):

Til det ærede medlem hr. Viggo Starcke skal jeg kun gøre en enkelt bemærkning, nemlig vedrørende Tysklands økonomi. Her vil jeg fremhæve den kendsgerning, at Danmarks import fra Tyskland gennem det sidste par år er gået i vejret i stigende takt, således at den nu nærmer sig samme stadiet som før krigen. Danmarks eksport til Tyskland er derimod ikke nær fulgt med i denne bevægelse opefter. Det er resulteret i, at vi, hvis man stiller det bilateralt op, har et meget stort handelsunderskud i forhold til Tyskland, jeg ville tro på over en halv milliard kroner om året. Dette underskud fremkommer ikke direkte overfor Tyskland, men gennem den europæiske betalingsunion, således at vi indirekte betaler for vort handelsunderskud til Tyskland med dollars eller guld. Når dette underskud fremkommer, skyldes det ikke, at Danmark ikke er konkurrence-dygtigt, men det skyldes, at man fra tysk side lægger hindringer i vejen for danske varers salg på det tyske marked, først og fremmest fødevarer. Jeg vil derfor sige til det ærede medlem hr. Viggo Starcke, at skal tysk økonomisk politik fortjene betegnelsen liberal i stedet for protektionistisk, så må dette land åbne grænserne for konkurrence-dygtige varer.

Det ærede medlem hr. Poul Hansen (Karlundborg) var inde på spørgsmålet om dumping, og jeg skal sige ganske kort, at det er rigtigt, som vi har set det i bladene, at der fra dele af erhvervslivet har været påstande fremme om dumping. Som den højtærede handelsminister tidligere har fremhævet, er disse eksempler til undersøgelse. Hvis det viser sig, at dumping har fundet sted, kan man naturligvis rejse det spørgsmål, om det vil være muligt og rigtigt at gennemføre en særlig lovgivning eller andre særlige foran-

staltninger mod dumping. Jeg ved ikke, om dette er muligt, eller om det vil være rigtigt, men det er klart, at man fra regeringens side vil undersøge dette spørgsmål. Det er mit indtryk, at man fra alle sider i denne sal er enig om, at dumping naturligvis ikke skal tillades, bortset fra det ærede medlem hr. Viggo Starckes parti.

Det ærede medlem hr. Anker Lau spurgte mig om udsigterne med hensyn til landbrugsprotektionismens snarlige afvikling udover Europa. Som det ærede medlem selv forudså, er det meget svært at svare. Det er klart, at den, der kan komme ud for at skulle føre forhandlinger på dette område, må gå til forhandlingerne med meget stor optimisme med hensyn til, hvilke resultater der kan opnås. Måske kan jeg tilføje, at jeg ville blive forbavset, om der meget hurtigt skete meget voldsomme omvæltninger, men jeg tror og håber på, at fremskridt kan opnås, fremskridt, som vi naturligvis skal forfølge så vidt, som det overhovedet er muligt.

Det ærede medlem hr. Weikop ville gerne, at vi, uanset at forhandlingerne i Paris først fortsætter til foråret, skulle gå videre med aktuelle overvejelser om mulige liberaliseringer, der kunne ske allerede inden den tid. Jeg kunne nu have lyst til at tilråbe det ærede medlem hr. Weikop et: vær ej så utålmodig! Nu har denne regering dog ikke siddet mere end 6 uger, og foreløbig er bananstoppet blevet hævet, vindruer skal kunne indføres frit, deponeringsordningerne er blevet lempet, og man forhandler sågar om på en eller anden måde at lade flere biler komme ind i landet. Mon egentlig ikke de liberaliseringsskridt, der allerede er taget, er gået en del videre, end det egentlig passer det ærede medlem hr. Weikop og hans parti så hurtigt efter regeringsskiftet?

I anledning af det ærede medlem hr. Weikops spørgsmål om dobbeltpriser kan jeg nævne, at der i montanunionens politik har vist sig meget beklagelige tendenser til dobbeltpriser, som kan blive særdeles alvorlige for dele af dansk industri, først og fremmest jern- og metalindustrien, men jeg er enig med det ærede medlem i, at der er den mulighed, at den større varerigelighed ude på de europæiske markeder kan medføre, at dobbeltprissystemet ikke holder, og det er naturligvis i den forbindelse en stor fordel for os.

[Økonomi- og arbejdsministeren.]

Det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Lejre) gav tilsagn om, at alt, hvad regeringen fandt det forsvarligt at liberalisere, ville det radikale venstre give sin tilslutning. Jeg skal for mit vedkommende give tilsagn om, at vi skal stræbe efter at bruge det tilsagn, men naturligvis ikke misbruge det.

Det ærede medlem hr. Fuglsang var inde på en række betragtninger, som det næppe er fornødent at kommentere i enkeltheder. Det ærede medlem er jo specielt interesseret i handelen mellem øst og vest og særlig i Danmarks handel med øststaterne. Jeg kan oplyse, at jeg så sent som i denne uge har haft forhandlinger med formanden for den russiske handelsdelegation, hvorunder jeg på regeringens vegne har givet ham tilsagn om, at vi er villige til at forhandle om nye vareudvekslingslister mellem Sovjetunionen og Danmark, uanset at Danmark i øjeblikket har et meget stort tilgodehavende i Sovjetunionen, såvidt jeg husker et tilgodehavende på 80 mill. kr. Jeg kan også oplyse overfor det ærede medlem, at de varelister, der skal forhandles om, vil inkludere skibe. Spørgsmålet om biler fra Østeuropa har været behandlet i folketingets vareforsyningsudvalg så sent som i går, og jeg kan sige, at regeringens indstilling er den, at vi ønsker så stor en samhandel mellem øst og vest, som indenfor de foreliggende muligheder kan gennemføres på en sund kommerciel basis.

Anker Lau: Ja, det er kun en kort bemærkning. Ordet „dumping“ har været nævnt her i dag. Jeg føler naturligvis ikke nogen trang til på nuværende tidspunkt eller i denne anledning at komme ind på spørgsmålet om dumping i al almindelighed. Jeg vil blot henstille, at man, når man taler om dumping, så også overvejer, hvad det er for noget, for det er der jo ingen mennesker der er enige om. Det skulle ikke gerne udvikle sig til, at almindelig konkurrence er dumping. Det skal jo ikke være sådan, at hvis en fabrik ønsker at realisere et vareparti, fordi man skal bruge penge eller af anden grund, så er det dumping, og så skal der straks træffes foranstaltninger derimod. Vi må have at vide, hvad dumping er, vi må se at blive enige om det. Hvis man kan blive enig om, hvad det er, så tror jeg også, man

kan blive enig om at finde ud af, hvorledes man kan komme over det. Der er et problem, og jeg har indtryk af, at det bliver temmelig stærkt misbrugt.

Jeg takker den højtærede minister for udtalelserne vedrørende landbruget. Jeg forstår, at det, der er sket i Paris på dette område, desværre ikke er ligefrem epokegørende. Den tidligere højtærede finansminister, det ærede medlem hr. Thorkil Kristensen, har jo også på disse områder gjort en virkelig indsats. Han kunne ikke komme igennem med noget på det tidspunkt, men der er udvikling i tingene, og før eller senere kommer det tidspunkt, da det skal lykkes, og jeg har såmænd ikke noget imod, at det sker under den højtærede minister hr. Krags ledelse. Hovedsagen er, at det lykkes. Det er af overordentlig stor betydning for hele vort lands økonomi, at disse ting klapper, og skulle tiden være inde til det nu, vil jeg hilse det med glæde, men jeg tror, at regeringen må indstille sig på en virkelig kraftig indsats, når vi tænker på alle de kræfter ude omkring, som er imod det.

Jeg skal sluttelig i al beskedenhed takke det ærede medlem hr. Jørgen Jørgensen (Lejre) for det tilsagn, som han gav den tidligere regering og nu gentog overfor den nuværende regering, og blot sige, at dette understreger, hvad jeg allerede sagde, da jeg første gang havde ordet, at der her i denne sal er et liberalt flertal. Det er altid rart at få det konstateret ved visse lejligheder.

Weikop: Det ærede medlem hr. Viggo Starcke må have misforstået mig. Jeg er helt enig i, at det er udmærket, at dette spørgsmål bliver drøftet her i tinget. Det har jeg ikke spor at indvende imod. Det ærede medlem hr. Viggo Starcke sagde, at alle retsforbundets teorier havde en meget stærk basis i alt, hvad der er skrevet, men til gengæld må man sige, at de har en meget svag basis i folket, og det vel i og for sig det, der er det mest afgørende.

Jeg vil gerne sige til den højtærede minister, at jeg er glad for, at han erkendte, at der egentlig ikke er dobbeltpriser, men at der kunne blive tale om dobbeltpriser, altså at der var en tendens til at gøre det vanskeligere, end det er. Det har altså vist sig, at

[Weikop.]

min fornemmelse heraf er rigtig, og derfor er det selvfølgelig også meget rigtigt, at den højtærede minister gør opmærksom på, hvad der eventuelt vil kunne komme. Den højtærede minister sagde, at jeg ikke skulle være så utålmodig med hensyn til liberaliseringen, og at jeg muligvis mente, der på visse områder var liberaliseret mere, end jeg syntes om, men således er det ikke. Det var den højtærede minister, der umiddelbart efter sin tiltrædelse, kan vi godt sige, ville lempe deponeringsordningen og bruge valuta dertil. Det næste var bananerne, som der også skulle bruges valuta til. Men når man nu er begyndt at lukke op for valutakassen og er optimist på det område — for det var jo sagen, den højtærede minister var valutaoptimist — så er det, jeg kommer stilfærdigt og siger: Vil det så egentlig ikke være rimeligt at se på, om man kan fortsætte, selvom man skal føre forhandlinger i april 1954? Jeg tror ikke, det er noget nyt. Jeg har sagt det her i tinget, jeg har sagt det i vareforsyningsudvalget, og den højtærede handelsminister var så elskværdig at sige, at det spørgsmål nok skulle blive undersøgt, og det kan jeg naturligvis kun være glad for. Men selvfølgelig kan der af og til opstå vanskeligheder; når den højtærede økonomi- og arbejdsminister, om jeg så må sige, skal liberalisere ude, og den højtærede handelsminister skal liberalisere hjemme, kan det naturligvis være, der skal en koordinationsminister til.

Jørgen Jørgensen (Lejre): Den højtærede økonomi- og arbejdsminister sagde, at han gik ud fra, at der her i folketinget var almindelig tilslutning til, at dumping ikke burde tillades. Da ministeren samtidig gav udtryk for, at det var vanskeligt, for ikke at sige umuligt, at fastslå, hvad dumping er, er det naturligvis meget usikkert, hvordan folketingets indstilling vil være overfor dumping. Jeg tror ikke, ministeren skal generalisere på dette punkt, før vi er nogenlunde enige om, hvad dumping er.

Forespørgeren (Viggo Starcke): Jeg vil gerne give den højtærede minister ret i, at Tyskland ikke er et paradys og ikke en fuldendt stat, men Tyskland befinder sig i en politik under udvikling, og doktor Erhard

er ikke enerådende i Tyskland, men et vigtigt moment i denne politik. Jeg kan godt forstå den betragtning, at de hindringer, Tyskland lægger i vejen for dansk eksport, er generende, men vi må alligevel stadig huske, at det er importen fra Tyskland, som vi er primært interesserede i. Man kunne tænke sig, når vi beklager os over Tyskland, at Tyskland også havde grund til at beklage sig over os. Tyskland har en liberaliseringsprocent på 91, hvorimod Danmarks er på 75. Det kan man godt tænke sig at Tyskland er gnaven over.

Jeg vil også slutte mig til det kor, som spørger: Hvad er dumping? Er dumping et tågeslø, som kan udbredes, og i ly af hvilket der kan drives protektionistisk politik, eller er dumping udtryk for, at andre er i stand til at producere og sælge varer billigere end danske producenter, eller hvad er det, den højtærede minister mener med dumping? Jeg har aldrig hørt en forstandig definition på begrebet dumping, bortset fra den, som afdøde professor Laur. Birck fremsatte engang i Nationaløkonomisk Forening. Han sagde: Al tale om dumping er humbug, og alle foranstaltninger mod dumping er humbug. Det er måske lidt voldsomt sagt. Men hvem er det, der skal beskyttes mod dumping? Er det forbrugerne, som er interesseret i for deres egne penge at købe så mange varer, så gode varer og så billige varer som muligt, eller er det ganske bestemte aktionærinteresser, der skal beskyttes? Hvis interesse er det, den højtærede minister vil varetage, er det arbejderne og forbrugernes, eller er det fabrikanternes og aktionærernes? Det synes jeg er det afgørende punkt i diskussionen om dumping.

Jeg skal ganske kort tilsidst takke det ærede medlem hr. Weikop for hans bemærkning. Han er forsåvidt lykkeligere end jeg, fordi han tilhører et parti, i hvilket man har mange forskellige anskuelser. Han var f. eks. tilhænger af deponeringsordningens afskaffelse, hvorimod den tidligere konservative handelsminister Rytter var modstander af at afskaffe deponeringsordningen. Nogle er tilhængere af en liberaliseringspolitik, andre af en protektionistisk politik. Det ærede medlem hr. Weikops udtalelse om, at retsforbundet havde en stærk teori i bøgernes verden, men en svag basis i folket, er statistisk, men ikke reelt rigtig. Der er praktisk

[Viggo Starcke.]

talt flertal i den danske befolkning for at gennemføre fuld liberalisering; der er flertal for at løse jordspørgsmålet gennem indførelse af grundskyld, og der er flertal i den danske befolkning for at få skattebyrden lettet og helst afskaffet. Det må dog siges at være en temmelig stærk basis for en politik. Det er den basis, retsforbundet har. Når den ikke har givet sig udtryk statistisk set i stemmer, skyldes det det optiske bedrag, at når politikerne kommer ud til vælgerne, fører de retsforbundets tale og får stemmerne, og når de så kommer herind, gør de noget helt andet.

Økonomi- og arbejdsministeren (Krag): Jeg tror, vi skal udskyde en nærmere debat om problemet dumping, indtil problemet foreligger mere konkret for os på en eller anden måde.

Jeg glemte før i min replik at takke de ordførere — og det var næsten dem alle — der havde givet tilslutning til den linie, den danske delegation fulgte ved forhandlingerne i Paris, og den tak vil jeg gerne hermed bringe.

Hermed sluttede forespørgslen.

Formanden: Der er ikke mere på dagsordenen.

Udvalget angående forslag til lov om ændring i lov om patenter har afgivet betænkning over nævnte lovforslag.

Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlemmer af folketinget Erik Eriksen, Sønderup, Henry Christensen, Ole Bjørn Kraft, Aksel Møller og Poul Sørensen har meddelt mig, at de ønsker mundtligt her i tinget at fremsætte:

Forslag til lov om beskæftigelse af ufaglærte arbejdere ved arbejde, der i henhold til overenskomst, aftale eller igennem bindende coutume er forbeholdt faglærte arbejdere.

Folketingsmand Karl Skytte har meddelt mig, at han ønsker til ministeren for offentlige arbejder at stille følgende spørgsmål:

Agter ministeren at foreslå en forhøjelse af tilskuddene til dækning af sogne-, by- og amtskommunernes vejgiffter?

Spørgsmålet vil blive optaget på dagsordenen for tingets førstkommande spørgetid.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 13. november, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Eventuelt: tredje behandling af:*

Forslag til lov om forlængelse af lov om prisaftaler m. v.

2) *Eneste behandling af:*

Forslag til beslutning af folketinget (angående importen af personmotorkøretøjer). [Af Tholstrup].

3) *Første behandling af:*

Forslag til lov om bortfald af omsætningsafgiften af motorkøretøjer. [Af Tholstrup].

Mødet hævet kl. 15⁵⁵.

22. møde.

Fredag den 13. november kl. 13.

Formanden: Udvalget angående forslag til lov om forlængelse af lov om tillæg til bankloven har afgivet betænkning over nævnte lovforslag.

Eksemplarer vil blive omdelt.

Medlemmer af folketinget Ingmar Wagner, Ragnhild Andersen, Alfred Jensen og Aksel Larsen har meddelt mig, at de ønsker skriftligt her i tinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af lov om lærlingeforholdet.

Skriftlig fremsættelse af lovforslag.

Ordføreren for forslagsstillerne (Ingmar Wagner): Jeg tillader mig herved på den kommunistiske gruppes vegne at fremsætte